O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

Қонун - ҳам қилич, ҳам қалқондир!

ИНСОН ВА ҚОНУН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲУҚУҚИЙ, ИЖТИМОИЙ–ОММАБОП ҲАФТАЛИК ГАЗЕТАСИ

1996 йил 30 январдан чиқа бошлаган | 2000 йил 23 май, сешанба | № 21 (173) | Сотувда эркин нархда

БУГУНГИ СОНДА:

СОХТА ДИПЛОМЛИНИНГ КУРСИСИ ОМОНАТ

«МАШҲУРЛИКНИНГ ШИРИН ТАШВИШЛАРИ КЎП...»

СИРЛИ ТОВУҚ
Ёхуд тухум сиртидаги ёзувлар

ТАДБИРКОР: УНГА КИМЛАР МАДАДКОР?

Ислоҳотга масъуллик

Тўрт ойдирки тадбиркорнинг бағрига шамол тегиб қолди. «Ишим битармикан», деган минг бир истиҳолада эшик олдида соатлаб кутган тадбиркор энди ичкарига дадил кирадиган, мақсадини тортинмай айтадиган бўлди. Тинка-мадорни қуритадиган ортиқча қоғозбозлик, ҳисоботбозлик, сарсонгарчилик, текшир-текширлардан қутилди. Кўнгилларида умид учқунлари аланга олиб ташаббусга, ишга иштиёқ уйғонмоқда. Бугун республикамизнинг қай гўшасида бўлманг, буни сезишингиз қийин эмас.

1999 йилда иқтисодиётни эркинлаштириш ва ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамаси мажлисида юртбошимиз қилган маърузадан сўнг тадбиркорлар олдидаги қатор бюрократик тўсиқлар олиб ташланди. Хусусий тадбиркорлар, кичик ва ўрта бизнес, ерга хўжайинлик туйғусини қалбига туйган деҳқон-фермер фаолиятини барқарор ривожлантириш йўллари очиқ-ойдин кўрсатилди. Вазирлар Маҳкамаси ушбу мажлисининг қарорида турли вазирлик ва идораларга тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, рағбатлантириш, эркин ишлаш учун уларга шароит яратиш, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантиришга кўмаклашиш юзасидан аниқ топшириқлар берилди.

Хўш, Самарқанд вилояти, Гўзалкент туманида хусусийлаштириш, тадбиркорларга кўмак бериш, улар фаолиятини қўллаб-қувватлашнинг аҳволи қандай? Саволга жавоб топиш мақсадида у ерда бўлдик.

- Туманимизда 19 минг 900 гектардан зиёд суғориладиган майдон мавжуд, - деди туман ҳокимлиги корхоналарни рўйхатга олиш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бўлими бошлиғи Саид Мирзаев. - Ана шу майдоннинг қирқ фоизи фермер ва деҳқон хўжаликлари ихтиёрида. Бу кўрсаткич ўтган йилга нисбатан икки бараварга кўпайди. Жорий йил якуни билан эллик фоиз суғориладиган майдон деҳқон ва фермерлар ихтиёрига ўтиши кўзда тутилмоқда. Айни чоғда 509 та фермер хўжалиги фаолият кўрсатаяпти. Деҳқон хўжаликлари 477 та. Уларнинг бештаси ҳозирча юридик шахс мақомига эга. Ўттиз саккизтаси эса пенсия жамғармасига аъзо. Кичик ва ўрта бизнес билан шуғулланувчилар 700, якка тартибда тадбиркорлик билан машғул бўлганлар 268 нафарни ташкил этади.

2-бет

ТАДБИРЛАРДАН КЎНГЛИМИЗ ТЎҚ

Президентимизнинг 2000 йилни «Соғлом авлод йили» деб эълон қилиши, ҳукуматимиз томонидан «Соғлом авлод дастури»нинг ишлаб чиқилгани ёш авлодни ҳар томонлама баркамол қилиб тарбиялашга қаратилган эзгу иш бўлди. Зеро, жисмонан бақувват, ақлан расо авлод жамият тараққиётининг, Ватан барқарорлигининг гаровидир.

Изҳор

Умуман, соғлом авлодни камол топтириш Ватанимиз мустақилликка эришгандан кейин мунтазам равишда Юртбошимиз ва ҳукуматимиз диққат-эътиборида бўлиб келмоқда. 1993 йили «Соғлом авлод учун» хайрия жамғармаси ташкил этилгани, шу йили «Соғлом авлод учун» орден таъсис этилгани бунинг далилидир. Таъкидлаш жоизки, ёш авлодни жисмонан, ақлан ва маънавий жиҳатдан етук қилиб камол топтиришда, уларда шарқона одоб, умуминсоний қадриятлар, демократик тамойилларга рағбат уйғотишда Ўзбекистон ёшларининг «Камолот» жамғармасининг ҳиссаси сезиларли даражада бўлмоқда.

Тошкент Давлат юридик институтида фаолият юритаётган «Камолот» жамғармаси бўлими кам таъминланган ва ногирон талабаларга моддий ёрдам кўрсатиб келаётир. Яқинда институтнинг мажлислар залида ногирон ёшларнинг кўргазмаси бўлиб ўтди. Кўргазмага истеъдодли ёш мусаввирларнинг асарлари қўйилди. Бу кўргазма институт талабаларида катта таассурот қолдирди ва ёш ногирон рассомларга институт томонидан моддий ёрдам кўрсатилди.

Институтда Соғлом авлод йилига бағишланган тадбирлар мунтазам амалга ошириб келинмоқда. Яқинда «Адолатли жамият сари» мавзуида илмий конференция бўлиб, унда асосан, қонун устуворлиги юзасидан талайгина фикр-мулоҳазалар билдирилди. Амалиёт билан бевосита боғлаш мақсадида институтда суд процессини ўтказиш ҳозирда кенг йўлга қўйилган. Бу каби тадбирлар, шубҳасиз, маънавий жиҳатдан соғлом фикрли ёшларни шакллантиришда ўзининг муносиб ҳиссасини қўшаётир.

Олим НАРЗУЛЛАЕВ,
ТДЮИ талабаси

Хоразм томонларда

«СОҒЛОМ АВЛОД» ДАСТУРИ АМАЛДА

Хоразм вилоятида «Соғлом авлод йили» муносабати билан ўтказилаётган тадбирлар янги босқичга кўтарилди.

Вилоят ҳокимлиги муқаддам истиқболимиз эгаларининг жисмоний баркамоллигини таъминлаш, таълим-тарбия савияси ва шарт-шароитларини яхшилаш билан боғлиқ қатор амалий тадбирлар ва анжуманларга бош-қош бўлган эди. Навбатдаги босқичда ёшларнинг маънавий-ҳуқуқий, ахлоқий ва руҳий дунёсини бойитиш масалалари диққат марказига олинди.

Вилоят ҳокимлиги ташаббуси билан шу йўналишда ўтказилган қўша анжуман бу борадаги ишлар, вазифалар, режалар, масала ва муаммоларга бағишланди.

«Ёшларга ҳуқуқий таълим ва тарбия беришни кучайтириш — давр талаби» мавзуидаги илмий-амалий анжуманни ҳокимлик ижтимоий-мафкуравий масалалар мажмуасининг таклифи ва тавсиясига биноан Республика ҳуқуқий маърифат тарғиботи Марказининг вилоят бўлими (раҳбари М.Жумамуродова) уюштирди.

Анжуманда сўзга чиққан вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи Йўлдош Бобожонов, республика «Камолот» жамғармаси вилоят ташкилотининг раҳбари П.Ибодуллаев, Боғот тумани ҳокимининг муовини К.Худойберганов, вилоят ИИБ ходими М.Худойбергановларнинг нутқларида ҳам маънавий-ҳуқуқий ва ахлоқий тарбиянинг муҳим жиҳатлари амалий ифодасини топди.

Республика ҳуқуқий маърифат тарғиботи Маркази раҳбари У.Бозоров ёшлар тарбияси жараёнларини ҳуқуқий маърифий тадбирлари билан янада изчил ва мустаҳкам боғлаш соҳасидаги вазифаларга кенг тўхталди.

* * *

«Ёшлар ва миллий маънавият». Вилоят ҳокимлигида ўтказилган навбатдаги семинар ана шу муҳим ва долзарб мавзуга бағишланди. Унда республика жамоатчилик фикрини ўрганиш «Ижтимоий фикр» Марказининг бир гуруҳ етакчи олимлари ва тадқиқотчилари иштирок этдилар.

Мустақил Ўзбекистон жаҳондаги илғор демократик андозалар сари интилаяпти. Истиқболимиз эгалари саналган ёшлар бу йўлдан илк бора қадам ташлаб ўтишади. Таъбир жоиз бўлса йўлни ҳам ўзлари солишади. Ёшларнинг бундай юқори салоҳият соҳиби бўлиб етишишлари учун эса ишончли мафкуравий пойдевор зарур. Бу пойдевор бизнинг миллий мафкурамиздир. Муқаддам эгалланган билимларга қараганда ўн чандон кўп билим қўшилгандагина бу муҳташам «қаср»нинг асл меъморлари камолга етади.

Анжуманда маърузалар билан чиққан «Ижтимоий фикр» Маркази директорининг ўринбосари О.Отамирзаев, Марказнинг бош илмий ходими М.Бекмуродов, етакчи илмий ходимлар Ў.Қаюмов, З.Райимжоновлар бу соҳадаги долзарб вазифалар, масала ва муаммоларнинг амалий ҳамда назарий жиҳатларини таҳлил этишди.

***

Ватани ва халқини чин дилдан севганлар ҳар қандай машаққатларга ҳамиша мардонавор дош беришади, шу йўл билан эл-юрт синови ва имтиҳонларидан ўтишади. Вилоятнинг Урганч туманида жойлашган муаззам отчопардаги ҳарбий-амалий спорт мусобақаларини кузатганлар шу фикрни дилдан ўтказган бўлишса ажабмас. Бундай дейишимизнинг боиси шуки, баҳсларнинг иштирокчилари гарчи у машқ ва синов эса-да, ҳақиқий довюраклик, чапдастлик, эпчиллик, ғайрат ва матонат намуналарини намойиш этдилар. Ҳаёт учун хавф солиши мумкин бўлган мусобақалар, синов машқларида ҳам ўзларини йўқотмадилар. Юксак ҳарбий ватанпарварлик намуналари намойишига айланган мазкур мусобақалар «Биз - Амир Темур авлодлари» шиори остида ўтди. Эслатиш жоизки, мусобақалар ўтказилган отчопар мажмуаси ўқувчиларни ҳарбий касбларга йўналтирувчи Жалолиддин Мангуберди номидаги махсус лицей талабалари томонидан оталиққа олинган ва уларнинг ўқув-машқ базаси ҳисобланади.

Мусобақалар муросасиз ўтди. Унда мазкур лицей ўқувчиларидан ташқари Тошкент шаҳри, Фарғона, Андижон, Самарқанд вилоятлари халқ таълими бошқармалари қошидаги ихтисослаштирилган ҳарбий лицейларнинг 200 нафарга яқин истеъдодли спортчи-талабалари куч синашдилар.

***

«Соғлом авлод йили» муносабати билан ёшларнинг маънавий ва жисмоний баркамоллигини таъминлашга қаратилган туркум илмий-амалий тадбирлар маҳаллий ҳокимият маҳкамалари раҳнамолигида ўтказилаётгани айни муддао. Юқорида зикр этилган иккала анжуманда ва ҳарбий-спорт ўйинлари қатнашчилари ҳузурида вилоят ҳокими ўринбосари Б.Раҳимов сўзга чиққани, бош-қош бўлгани, шунингдек, вилоят ҳокимлиги, республикадаги бир қатор тегишли вазирликлар, идоралар, ташкилотларнинг масъул ходимлари мазкур амалий-назарий тадбирларда иштирок этишгани ёш авлод тарбияси, мукаммал тафаккури, мафкураси, дунёқараши учун мамлакатимизда жиддий ва изчил равишда иш олиб борилаётганидан далолат беради.

Абдулла СОБИРОВ,
«Инсон ва қонун» мухбири

Газета аралашгач...

СУДГА ОШИРИЛДИ

«Фермер бўлиб боғ қилайми, қўриқчилик?»
(«Инсон ва қонун», 2000 йил 18 апрел)

Чорток тумани ҳокимлиги юқоридаги сарлавҳали мақолани атрофлича ўрганганлигини, бу ишда Наманган вилоят адлия бошқармаси, туман ҳокимлиги, ички ишлар бўлими ходимлари, Сарой қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғинлари раислари ҳамда ариза муаллифи Эркинбой Йўлдошевнинг шахсан ўзи иштирок этганлигини маълум қилади.

Ҳақиқатан ҳам «Қўчқоробод» хусусий фермер хўжалигининг мавжуд экинзорларига ён атрофда яшаётган фуқаролар Т.Тожибоева, К.Бойматова, З.Жўраевлар муқаддам маъмурий жавобгарликка тортилганликларига қарамай, ўзларига тегишли хулоса чиқармай, шахсий уй ҳайвонлари Э.Йўлдошевнинг боғига кириб, экинларни пайҳон қилиб, фермер хўжалигига моддий зарар етказилганлиги аниқланди.

Вилоят адлия бошқармаси, туман ҳокимлигининг амалий ёрдамлари билан Э.Йўлдошевнинг 2000 йил 22 апрелдаги аризаси тезкор ҳолатда туман ички ишлар бўлимида рўйхатдан ўтказилди ва маъмурий иш қўзғатилиб, ҳужжатлар Чортоқ туман судига юборилди.

Масала қишлоқ фуқаролар йиғинида кенг муҳокама қилиниб, хусусий тадбиркорлар ва фермер хўжаликлари ҳуқуқларини ва мулкини ҳимоя қилиш бўйича тегишли тадбир-чоралар кўрилди, мазкур ҳолатларни қайта такрорламаслик юзасидан қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғини идораларида тушунтириш ишлари олиб бориш йўлга қўйилди.

Б.ҲАЙДАРОВ,
Чортоқ тумани ҳокими

НАЗОРАТГА ОЛИНДИ

Газетанинг 2000 йил 25 апрелидаги сонида «Жиянимга ўғлим деб пул бергандим, еб кетди» сарлавҳали мақола чоп этилган. Унда даъвогар К.Орипованинг пуллари жавобгар М.Боймусаевдан ундирилмаётгани ва бошқа ҳолатлар баён этилган эди.

Тошкент вилояти прокуратурасидан мақолада келтирилган барча важларни иш материалларини ўрганиш йўли билан текшириб, қонуний қарор қабул қилиш ва кўрилган чоралар ҳақида муҳарририятга маълумот берилиши назоратга олинди.

Ислом ЖАСИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси бўлим бошлиғи ўринбосари

Қарор ва ижро

ҲУҚУҚИЙ ТАРБИЯ-ҲАЁТИЙ МАСАЛА

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 64-моддасида «Ота-оналар ўз фарзандларини вояга етгунларига қадар боқиш ва тарбиялашга мажбурдирлар», деб кўрсатилган. Ўзбекистон Республикасининг Оила Кодексида эса: «Ота-она ўз болаларини тарбиялаш ҳуқуқига эга ва тарбиялаши шарт. Болаларнинг тарбияси ва камолоти учун жавобгардир, уларнинг соғлиги, жисмоний, руҳий, маънавий ва ахлоқий камолоти ҳақида ғамхўрлик қилишлари шарт», дея таъкидланади.

Вазирлар Маҳкамасининг «Соғлом авлод дастури тўғрисида»ги қарори вилоят адлия бошқармаси, унинг тизимидаги нотариат, айниқса, туман ва шаҳар ФҲДЁ ходимлари томонидан қизғин маъқулланди. Жойлардаги хотин-қизлар қўмиталари, тиббиёт ходимлари ва манфаатдор ташкилот ҳамда идоралар ҳамкорликда тегишли чора-тадбирлар ишлаб чиқиб, дастурда кўрсатилган вазифаларни белгиланган муддатларда бажаришни ўзларининг бурчи сифатида қабул қилдилар. Мазкур қарор ва дастурларда кўрсатилган вазифаларнинг амалга оширилиши натижасида ҳаётда учраб турадиган нохуш ҳодисалар, хусусан, вилоятимиз бўйича 1999 йили 1998 йилга нисбатан никоҳдан ажралганлик ҳолатларини қайд этиш 148 тага, оталикни белгилаш ҳолатларини қайд этиш 305 тага камайган.

Соғлом авлод келажагимиздир. Шунинг учун соғлом авлодни тарбиялаш вазифаси умуминсоний қадриятлардан хабардор, маънавий жиҳатдан бой, жисмонан бақувват, ҳар томонлама камол топган шахсни шакллантиришни ўз ичига олади. Республикамиз мустақилликнинг дастлабки кунларидан бошлаб амалга оширилган эзгу ишлар, яъни камтаъминланган оилаларни ижтимоий ҳимоялаш, бола 2 ёшга тўлгунга қадар оналарга, 16 ёшга тўлмаган боласи бор оналарга нафақалар жорий этилиши, турмуш фаровонлигини оширишга қаратилган саъй-ҳаракатлари, ёшлар тўғрисидаги ғамхўрликнинг бир қисмидир.

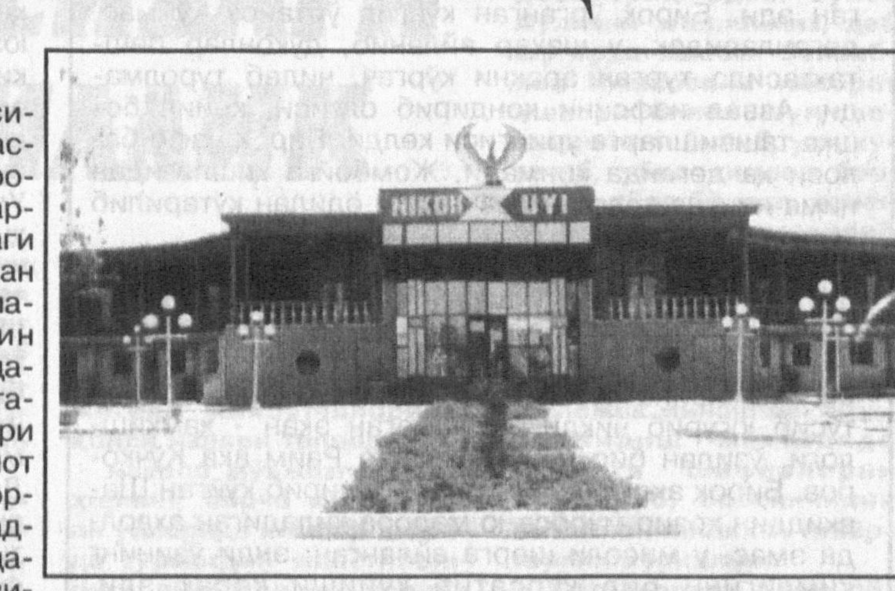

Албатта, соғлом авлодни шакллантириш бир-икки йилда амалга ошадиган иш эмас ва бу эзгу ишлар ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг «Соғлом авлод учун», «Маҳалла», «Нуроний», «Камолот» жамғармалари ва уларнинг жойлардаги вакиллари билан ҳамкорликда изчил олиб боришни талаб этади. Чунки баъзи ота-оналарнинг ўз фарзандлари тарбиясига бепарво қарашлари оқибатида айрим ёшларимиз ғаразли ниятдаги кимсалар таъсирига тушиб қолмоқдалар. Шунинг учун ёшларимизда қонунларга ҳурмат ҳиссини уйғотишимиз, уларнинг Конституциямизнинг ҳар бир моддасини муфассал билишига эришишимиз лозим. Бунинг учун юқорида кўрсатилган ташкилот ва муассасаларнинг, ўзини-ўзи бошқариш органларининг ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари амалиётчи ходимларни маҳалла ва мактаб ҳамда ўқув юртларига бириктириб қўйиб, ҳуқуқий мавзуларда суҳбатлар ва бошқа тарбиявий тадбирларни ўтказиб боришимиз зарур.

Агар бир ёқадан бош чиқариб, ҳаётий масала — ҳуқуқий тарбияга бурч ва масъулият билан ёндашсак, жамиятимизда ҳуқуқий маданиятга ва ёшларимизни ҳар томонлама камол топган етук шахс бўлиб етишишига эришамиз.

Ш.ОЧИЛОВ,
Қашқадарё вилоят адлия бошқармаси бошлиғининг ўринбосари

Изланишлар...

ЭКСПЕРТИЗАЛАР СИФАТИНИ ТАЪМИНЛАБ

Бугунги кунда ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари фаолиятини суд экспертизаларисиз тасаввур қилиш қийин. Энг мураккаб жиноятларни фош қилишда, жиноятларни инкор этиб бўлмайдиган, илмий асосланган далиллар билан асослашда Республика Адлия вазирлигининг Х.Сулаймонова номидаги илмий-тадқиқот криминалистика маркази жамоаси фаол меҳнат қилиб келаётир. Жамоа асосий эътиборни ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари томонидан тайинланган экспертизаларни бажаришга, айни пайтда суд экспертизасининг долзарб муаммоларига бағишланган илмий тадқиқотлар ўтказишга қаратган. Марказ ўз фаолиятини Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йилги «Ўзбекистон Рспубликаси Адлия вазирлиги экспертиза хизматини ривожлантириш тўғрисида»ги қарори, Адлия вазирлиги ҳайъатининг қарор ва кўрсатмалари асосида, аниқ белгиланган иш режалари асосида олиб боради. Муваффақият билан амалга оширилаётган чора-тадбирлар экспертизаларнинг сифатини таъминлашга, ходимлар касб маҳоратларини оширишга, экспертиза тадқиқотларини амалиётга тезроқ жалб этишга имкон яратмоқда.

Ўтган йили бошланган экспертизанинг янги турларини ташкил этиш, янги жиҳозлар билан таъминлаш, ташкилий масалалар, яъни суд экспертизасини ривожлантириш бўйича дастурни амалга ошириш ишлари муваффақиятли давом эттирилмоқда. Марказ Марказий Осиё ҳудудида наркотик воситалар ва психотроп моддаларни аниқлаш, текшириш бўйича етакчи муассаса сифатидаги мавқеини сақлаб келмоқда. Унинг фаолияти БМТ назоратчи экспертлари томонидан яна бир бор юқори баҳоланди.

Шунга қарамай, кейинги пайтларда чет эл технологиялари билан танишиш, замонавий ва ўта сезгир аналитик асбобларни криминалистика амалиётида қўллаш масаласига бағишланган илмий-амалий семинарлар мунтазам ўтказиб келинмоқда. Хусусан, Хьюлет-Паккард ва Перкин-Элмер фирмалари билан ҳамкорликда уюштирилган шундай семинарлар Марказ фаолиятида самара бериши шубҳасиз.

Албатта, янги техникаларни жорий этиш суд экспертизасининг имкониятларини кенгайтиради, экспертиза хулосаларининг асослилигини кучайтиради. Мазкур масала Марказ раҳбариятининг доимий эътиборида. Айни замонда ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари мурожаатларига кўра Республика илмий-тадқиқот криминалистика маркази томонидан ДНК экспертизасини ташкил қилиш масаласи амалга оширилмоқда. Шу билан бирга ҳозирги пайтда зарур асбоб-ускуналар базасини янгилаш, айниқса, махсус криминалистик мосламалар (хроматографик техника), электрон ҳисоблаш техникасига зарурат сезилаётир. Бу борада Адлия вазирлиги томонидан кўрсатилаётган ёрдам бу масалани қисман ҳал этишга имкон бераётир, холос. Марказда амалга оширилаётган экспертизалар сони эса йилдан-йилга ошиб бораётир. Масалан, бу кўрсаткич 1995 йил 3913 та бўлса, 1998 йилга келиб 8178 тага етган. Бу вақт мобайнида экспертлар сони 1991 йилга нисбатан ўнтага камайган. Агар 1999 йили Марказ ходимлари томонидан жами 8178 та экспертиза бажарилганини инобатга олсак, айни пайтдаги мавжуд имкониятлардан икки баравар кўп иш бажарилаётгани ва бу ҳол қўшимча эксперт штатлаига эҳтиёж катта эканлигини кўрсатади.

Судьялар ҳаёти

ЮКСАК ИШОНЧ МАСЪУЛИЯТИ

Наманган шаҳар судининг раиси Эшондеда Бурхонов қабулхонаси. Ёши етмишлар чамасидаги онахон навбат кутиш учун ёнимизга келиб ўтирдилар. Ёрдамчи ходим биздан узр сўраб: «Раисимиз қарияларни навбат кутиб толиқиб қолишмасин деганлар. Агар онахон сиздан аввал кириб чиқсалар майлими?» деди. Шу топдаёқ кексаларни улуғлаб келаётган Эшондеда акага ҳурматимиз ошди.

У киши бизни очиқ кўнгиллик билан кутиб олди. Бу даргоҳга қадам қўйганимизда суд раиси ҳақида мақола ёзиш умуман хаёлимизда йўқ эди. Аниқроғи, хизмат юзасидан мутлақо бошқа масалада ташриф буюргандик. Бу инсондаги камтарлик, самимийлик дилдан суҳбат қилишимиз учун имкон яратди.

Эшондеда ака Чортоқ туманининг Короскон қишлоғида, деҳқон оиласида туғилган. Интернатда ўқиган кунларини завқ билан хотирлайди. Болаликда кўпроқ ижтимоий фанларга қизиқар, айниқса, адабиётни севарди. Бир куни унинг қўлига ёзувчи Артур Конан Дойлнинг «Шерлок Холмс» китоби тушиб қолди. Жиноятчиларга қарши кураш, адолатни қарор топтиришга ишонч мурғак қалбга муҳрланиб қолди. Ҳуқуқшуносликка астойдил ҳавас қилди. Орзулар Эшондедани Тошкент Давлат Университети ҳуқуқшунослик факультетига етаклаб келди. Шу йилларда энг севган маскани кутубхона бўлди. Ўйин-кулгуни хуш кўрувчи баъзи оғайнилари уни китобга муккасидан кетиб мутолаа қилаётганини кўришса, «Шу кетишингда шаҳарга қози бўласан», дея ҳазиллашишарди. Бу воқеага ҳам роппа-роса 27 йил бўлибди.

Ўқишни тугатгач, ҳуқуқшунос вилоят ички ишлар бўлимида терговчи вазифасида иш бошлади.

Ўқиш бошқа, иш бошқа эканлигини Эшондеда ака меҳнат фаолияти давомида тушуниб етди.

Жиноятчиларни қидириб топиш, тергов, айбига иқрор қилиш қанчалар сабр-бардош талаб қилса, у ҳаммасининг уддасидан чиқди. Кейинчалик Эшондеда ака адвокатлар уюшмасига ишга ўтди. Айбланувчи ва судланувчиларнинг қонуний ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, адолатни қарор топтириш асосий бурчига айланди. Ҳа, адвокат учун оқланган бегуноҳ кишининг кўзларидаги севинч ёшларини кўришдан ортиқ мукофот бўлмаса керак.

Меҳнат фаолияти давомида Давлатобод тумани, кейинроқ вилоят судида судья лавозимларида ишлади.

Адолат тарозусини тенг тутиб ишлаганлиги боис ҳам Ўзбекистон Олий судида судья бўлиб ишлашга муяссар бўлди. Бу даргоҳда мустақил юртимиз қонунчилигини мустаҳкамлашга йўғрилган қонунлар ишлаб чиқиш ва ҳаётга татбиқ этишга катта ҳисса қўшди. Ҳуқуқий жамият қуриш борасида ҳам, ёш давлатимиз фуқаролари ҳуқуқини қонун йўли билан мустаҳкамлаш, чет элларда ўз қонунларимиз нуфузини ошириш саъй-ҳаракатларининг фидойиларидан ҳисобланди. Ёш мутахассисларни тарбиялаш, уларга ҳуқуқий билимлар бериш, жиноятчиликнинг олдини олиш, халқнинг осойишталигини таъминлаш ишлари кундалик вазифасига айланиб қолди.

Муҳтарам юртбошимиз И.А.Каримов Олий Мажлис сессияларида сўзлаган маърузаларида «Суд фақатгина жазоловчи орган сифатида танилмасдан, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилувчи ҳақиқий мустақил органга айланиши, судга ҳамма ҳурмат билан қараши лозим», деган сўзларнинг исботини Эшондеда Бурхонов фаолияти мисолида кўришга муваффақ бўлдим, десам муболаға эмас.

Бир куни Эшондеда акани кўрган бир отахон уларни бағрига босиб, адолатли ҳукми учун дуо қилганига гувоҳ ҳам бўлдим. Ҳа, яхшилик ерда қолмайди. Президентимиз томонидан тайинланиб, шундай юксак ишончни оқлаш масъулияти ҳаммага ҳам насиб этавермаслигига яна бир бор иймон келтирдик.

Васила ТУРДИБОЕВА

Сурхондарё вилояти Термиз шаҳар 1-сонли давлат нотариал идораси жорий йилнинг дастлабки чорагида 2017 та нотариал ҳаракатни амалга оширди. 4 миллион 216 минг 588 сўмлик давлат божи ундирилди. Бу кўрсаткич ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 1 миллион 245 минг 239 сўм зиёддир.

Суратда: нотариал идоранинг бир гуруҳ ходимлари иш устида.

Бобоқул АБДУРАСУЛОВ олган сурат

Ана холос!

СОХТА ДИПЛОМНИНГ КУРСИСИ ОМОНАТ

Мўйдин Мамажонов Олтиариқ туманида давлат солиқ инспекциясида солиқ инспектори бўлиб ишлаб юрганида ишига пишиқ, уддабуронлиги, киришимлиги боис вилоятдан келган раҳбарларга ёқиб қолган эди. Ўшанда катталардан бири: «Мўйдинжон, келажагингиз бор, кўз тегмасин, ишни шундай олиб бораверинг. Рўйхатимизда борсиз, озми-кўпми хизматиимзни қилаяпсиз, инобатга оламиз, албатта», деб умидвор қилган эди.

Мўйдинжон эса вилоятдан келган катта-ю, кичикка хизматини аямас эди. Бироқ кўнглининг бир томони ғаш, чунки яқинда уни кадрлар бўлимига чақиришиб, бошлиқ шахсий ҳужжатларингизни суриштириб қолди, янгилик бўлиб қолса ажабмас, деди. Унинг дилига ғашлик солган нарса олий маълумотли дипломи йўқлигида эди. Бошлиқ чақириб, аттанг Мўйдинжон, ниятим яхши эди, маълумот чатоқ-ку, деб қолса нима бўлади?

Мўйдинжон институтга уч марта ҳужжат топшириб, ўта олмаган эди. Тез кунда бунинг иложини қилмасам бўлмайди. Шу кунларда Андижонга бориб, таниш-билишларни ишга солишим керак.

Мўйдинжон Андижонга бориб, танишига учрашганда, таниши уни анча калака қилди: «Сизга айтмаганмидим ўшанда, диплом тўғирлаб берай, 5-6 йил ўқиб юрасизми деганимда, худога шукр ақлим бор, жиноятга қўл урмайман, деган эдингиз...У пайтда анча арзон эди. Энди жуда қийин бўлиб кетди, биродар». Бироқ Мўйдинжон оёғини тираб туриб олди. «Майли, қанча бўлса ҳам, вақт ғанимат». Таниши ишни битирди, пулини олиб, Тошкент халқ хўжалиги институтини 1986-91 йилларда ўқиб, «Молия ва кредит» ихтисослиги бўйича маълумот олганлигини 541-сонли рўйхат рақами билан қайд эттириб, 1991 йил 1 июлдан Мўйдин Мамажонов номига сохта маълумотларни чиройли қилиб ёзиб берди.

Мўйдинжон дипломни нотариусдан тасдиқлатиб, нусхасини вилоят давлат солиқ бошқармасининг кадрлар бўлимига топшириб юборди. Нафасини ростлаб, ширин хаёллар, бўлғуси амал поғоналарини ўйлай кетди. Ўйлаганича бор экан, бошлиқ чақириб, 1998 йили Мўйдин Мамажоновни сохта дипломи билан Риштон давлат солиқ инспекцияси бошлиғининг ўринбосари вазифасига тайинлади.

Ҳа, Мўйдинжоннинг омади юришган эди. Ўша йилнинг ўзидаёқ вилоят давлат солиқ бошқармаси раҳбарлари Риштон тумани давлат солиқ инспекциясига бошлиқ этиб тайинлаш юзасидан Республика Давлат солиқ қўмитасига тавсия киритиб юборишди. Бир йил ичида аввал ўринбосар, кейин бошлиқ - айтишга осон. Мўйдинжон Мамажоновнинг оёғи ерга тегмай қолди. Қуллуқ қилувчилар кўпайди. Бир пиёла чой устида суҳбатингизни олай дегувчилар навбатда турадиган бўлишди.

Шундай қилиб, Мамажонов 1999 йилнинг декабр ойигача сохта диплом билан бошлиқ лавозимида ширин хаёллар оғушида маст бўлиб, давлатдан 1999 йилнинг 26 ноябрига қадар ноқонуний тарзда 146177 сўм иш ҳақи, 76819 сўм мукофот пули олди, шунингдек, 110534 сўмлик автотранспорт ва алоқа хизматларидан фойдаланди.

Кўза кунда эмас, кунида синади деганларидек, сир фош бўлди: сохта дипломнинг миси чиқди. Мўйдин Мамажонов келтирган зарарни чўнтагидан қоплади, албатта. Лекин унинг масъулиятли идораларда сохта диплом билан кўзбўямачилик қилгани бир умрга етарли шармандаликни бўйнига осди.

Бу қинғирликнинг фош бўлиш сабаби эса оддий: нияти бузуқнинг эртами-кечми юзи шувит бўлади.

**Эрдавлат ОДИЛОВ,
«Инсон ва қонун» мухбири**

Мактуб

ТАЛАБАЛАР МАМНУН

Жамиятда кишиларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш муҳим талаблардан биридир. Аммо бу бугун айтилаётган янги гап эмас. Янаям аниқроқ гапирадиган бўлсак, жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни мужассам этиш учун саводли, маърифатли ҳуқуқшунослар керак. Собиқ иттифоқ инқирозга юз тутгач, таълим тизимида фойдаланиб келинган минглаб адабиётлар, жумладан, ҳуқуқий адабиётлар ҳам эскириб, ўз қимматини йўқотди. Кўплаб ўқитувчилар олдида «Энди ўқувчи-талабаларга сабоқ бериш учун қандай китобларга, қайси манбаларга таянсам бўлади?» деган муаммоли савол кўндаланг бўлди. Ижодий изланувчан, ташаббускор педагоглар, ҳуқуқшунослар тез орада бунинг ечимини топишди. Энг муҳими, биз талабаларга сабоқ бераётган муаллимларимиз илгаридан ҳам вақтли матбуот нашрлари, айниқса, илмий-ҳуқуқий журналлардан кенг фойдаланадилар. Баъзи пайтлар дарсларимиз «ҳаётий дарс»ларга - суд залларига, ҳуқуқни ҳимоя қилиш идораларига «кўчган» ҳолда давом этади.

Биз, талаба-ёшлар бундай имкониятларни юзага келтирган истиқлол шарофатидан беҳад мамнунмиз.

**Латофат ҲАКИМОВА,
Ҳасан ҲАЙИТОВ,
Термиз политехникумининг ҳуқуқшунослик бўлими талабалари**

(Боши 1-бетда)

ТАДБИРКОР: УНГА КИМЛАР МАДАДКОР?

Туман ҳокимлиги хусусийлаштириш, тадбиркорликни ривожлантиришга долзарб масала сифатида қарамоқда. Шу боис туманда ҳафтанинг ҳар шанба куни тадбиркорлар куни, деб эълон қилинган. Шу куни тадбиркорларнинг ибратли ишлари ўрганилади, муаммоларига ечим ахтарилиб, уларга ўқув, маслаҳат бериш ишлари алоҳида эътиборда тутилади.

Ислоҳотга масъуллик

Феврал ойи охирида туман ҳокимлиги қошида уй шароитида тадбиркорлик ва ҳунармандчиликни ривожлантириш бўйича доимий кўмаклашувчи ишчи гуруҳи тузилган экан. Ишчи гуруҳининг бирламчи тадбирига ўнта ҳунармандни биринчи марта микрокредит билан таъминлаш режалаштирилган. Яқинда эса туман ҳокимлиги қарори билан кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришни рағбатлантириш бўйича мувофиқлаштирувчи Кенгаш тузилган. Булар ўз навбатида тадбиркорликни қўллаб-қувватлашда таянч ролини ўтамоқда. Ҳокимлик товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар Палатасига ўз биносида иккита хона ажратган. Палата қошида ахборот хизмат маркази ташкил этилган. Бу марказ ходимлари тадбиркорларга бизнес режа тузиб бериш, ишлаб чиқарилган маҳсулотларни сотиш сингариларга кўмаклашмоқда. Юридик маслаҳатлар беришаётир.

Пахта тозалаш ҳиссадорлик жамияти Россиянинг Новгород шаҳри ўрмон саноати хўжалиги билан устав жамғармаси 150 минг АҚШ доллари бўлган қўшма корхона қуришга шартнома тузган. Келгусида қўшма корхонада пахта чиқити қайта ишланиб, тиббиёт момиқлари тайёрланади. Бундан ташқари бу ерда жун ва терини қайта ишлайдиган цехлар барпо этилади.

С.Мирзаев бизга тобора кенг ёйилаётган ҳунармандчилик, айниқса, истиқболи кўриниб турган кулолчилик, туманда ишга туширилаётган хусусий савдо, маиший хизмат кўрсатиш нуқталари, бозор ва Жума автомобил йўли ёқасида қурилаётган ва қурилажак иншоотлар хусусида гапириб берди. Тадбиркорларни маблағ билан таъминлаш қай аҳволда эканлигини яхшироқ билиш мақсадида туман ҳиссадорлик тижорат тадбиркор банки бошқарувчиси Аслиддин Усмонов ҳузурида бўлдик.

- Шу йилнинг биринчи апрел ҳолатига кўра, - деди у, - тадбиркорларга ўн тўрт миллион сўм қисқа муддатли маблағ берилди. - Чорвачилик, паррандачилик, қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқариш учун ўрта муддатли, бир йилдан беш йилгача ўн тўққиз миллион сўм маблағ тарқатилди. Якка тартибдаги тадбиркорларни ҳам моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаяпмиз. Якка тартибдаги тадбиркорлик билан шуғуланувчи жисмоний шахсларга бир миллион 200 минг сўмлик маблағ берилганлиги бунинг далилидир. Эндиги амалга ошираидиган ишимиз деҳқон-фермерларга берилиши режалаштирилган 20 миллион сўмлик маблағни таъминлаш.

- Менга «Пахтабанк»идан икки миллион сўм маблағ берадиган бўлишди, - дейди биз билан суҳбатда «Аслиддинжон» фермер хўжалиги раиси Кўчар ака Худойқулов. - Бу маблағга насчилик хўжаликларидан пул кўчириш йўли билан зоти яхшиланган чорва молларини сотиб олмоқчимиз.

К.Худойқулов раислик қилаётган фермер хўжалигида 42 гектар майдонда деҳқончилик қилишаркан. Фермер хўжалиги ўз тракторига, сеялка, тележкасига эга. Кўчар ака ва унинг фарзандлари ўз ишларидан ортиб қўшни фермерларга ҳам уруғлик чигитни ерга қадашда кўмаклашибди. Улар ўтган йили дашт шароитида ҳар гектар майдондан 40 центнердан пахта ҳосили олган. Биргина ўтган йилнинг ўзида фермер хўжалиги пахта ва ғалладан уч миллион сўм даромад қилган.

Кўриниб турибдики, тадбиркорликка йўл бериш юртни бойитади, дастурхонни тўкин қилади, мулкдорлар сафи тезроқ ортишини таъминлайди. Таққослайлик: минг гектарлаб майдонда деҳқончилик қилган жамоа хўжаликлари қай бирида Кўчар аканинг далаларидагидек иш тежамли, самарали. Демак, тадбиркор: унга бугун кимлар мададкор? Ана шу тадбиркорларга мададкор одамлар она замин узра саховатли, ҳуқуқий демократик давлат қуриш иштиёқида ёнаётган, эл-юрт эртанги равнақини ўйлаётган эзгу ниятли инсон сифатида баҳоланмоғи даркор. Бу истиқлол талаби, давр талаби.

**Абдуҳамид ХУДОЙБЕРДИЕВ,
«Инсон ва қонун» мухбири**

Сирдарё вилоят давлат божхонасига қарашли 4-сон «Сирдарё» маскани жамоаси ҳам жисмонан бақувват, ҳам маънавий жиҳатдан етук ходимлардан таркиб топган. Бу ерда моддий бойликларимизнинг ноқонуний четга олиб чиқиб кетилишининг олди қатъият билан тўсилаяпти.

Суратда: (ўнгдан) маскан бошлиғи Усмонали Чинтошев, Зарифжон Ниёзов, Фарҳол Бўрибоевлар билан суҳбатда.

Нурмамат АЛМУРОДОВ олган сурат

Надомат

«ЧИГАЛИНИ ЁЗМОҚЧИ» ЭДИ...

Ҳеч кимга сир эмаски, ҳаётда рўй бераётган жиноятларнинг аксариятиароқхўрлик билан боғлиқ. Ароқнинг инсон соғлиғига, оила барқарорлигига, жамият маънавиятига етказадиган зарари бисёр. Энг ёмони, бу оғу уни истеъмол қилган кишини виждонсиз ва уятсиз қилиб қўяди. Виждонини йўқотган, уятдан юз бурган кимса эса ҳар қандай жиноят йўлига кириб кетиши тайин. Акс ҳолда эндигина ўттиз ёшни қоралаган Шавкиддин Умаров ақлини ароққа олдириб, оқибатда ҳамқишлоқлари, қариндош-уруғлар олдида бош эгиб, бир кўйга тушиб, мулзам бўлиб ўтирмасди.

Аслида Шавкиддин Жомбойга иш билан келган эди. Бироқ ўрганган кўнгил ўртанса қўймас, деганларидек, у шаҳар айланиб, дўконлар пештахтасида турган ароқни кўргач, чидаб туролмади. Аввал нафсини қондириб олгиси, кейин бошқа ташвишларга урингиси келди. Бироқ нафс балоси ҳа деганда қонмади, Жомбойга қишлоғидан нима ниятда келгани эса тамом ёдидан кўтарилиб кетди.

Ёмоннинг ошнаси кўп, жонига фойдаси йўқ, дейди халқимиз. Ўзига ўхшаган саёқларни топиб олган Шавкиддин Умаров шу куни роса «чигалини ёзди». Бир пайт узоқдан шитоб билан келаётган енгил машина кўзига танишдай кўриниб, олдини тўсиб югуриб чиқди. Адашмаган экан - ҳамқишлоғи, ўзидан бир неча ёш катта Раим ака Қўчқоров. Бироқ ақл-ҳушини ароққа олдириб қўйган Шавкиддин ҳозир муроса-ю мадора қиладиган аҳволда эмас, у мисоли шерга айланган, энди ўзининг кимлигини бир кўрсатиб қўйиши керак эди. Ароқхўр йигитнинг қонини кўпиртирган шайтон васвасаси ўз кирдикорини қилди: ҳамқишлоғини таниб, машинасини тўхтатиб тушиб келган Раим Қўчқоров дабдурустдан бошига тушган кучли зарбадан ҳушини йўқотиб йиқилди. Шундан сўнг ҳам жазавага минган Шавкиддин ҳамқишлоғини аяб ўтирмади, роса «сийлади». Атрофдаги одамлар ажратиб олишмаганда, бу безориликнинг оқибати жуда хунук тугаши тайин эди.

Юз-кўзи қонга беланган, бир қўли синиб, ўзини тамом йўқотган Раим Қўчқоров милиция ходимлари ёрдамида шифохонага етказилади, ҳушига келган Шавкиддин эса хумдай бошини ердан узолмайди: оқ ароқнинг кайфида қилган қора иши унинг обрўсини ҳамқишлоқлари олдида ер билан битта қилган эди.

Тергов маҳалида аён бўлишича, бу иккала ҳамқишлоқ орасида олдин ҳеч қандай келишмовчилик юз бермаган экан. Шавкиддин афсус-надомат чекиб, айбини тўла гарданига олиб, ҳамма балога ўша ароқ сабабчи эканини айтиб шафқат тилади. Сўнгги пушаймоннинг эса нафи жуда кам. Жомбой туман судининг очиқ суд мажлиси судланувчи Шавкиддин Умаровни уч йил озодликдан маҳрум этиш ҳақида ҳукм чиқарди.

Биз ҳикоя қилган ушбу воқеа ҳали-ҳануз ўз юриш-туришини бир меъёрга сола билмаган, интизомли, ахлоқли турмуш тарзига кўникмаган, кўнгил майлига бўйсуниб ароққа топинадиган айрим кишиларга бир сабоқ бўлар, деб умид қиламиз. Бизнинг халқимизга хос одоб-ахлоқ, урф-одат ароқхўрликдай машъум иллат билан мутлақо муроса қилолмайди. Динимиз эса бу оғунинг тамом бахтсизлик ва омадсизлик сабабчиси эканини уқтиради: «Эй имон келтирганлар, албатта, ароқ, қимор, будпарастлик ва фолбинлик ифлос нарсалар бўлиб, шайтоннинг ишидир. Бу нарсалардан четланинг, тоинки нажотга эришсаларингиз» («Моида» сураси, 90-оят).

**Зафар ОТАҚУЛОВ,
Жомбой туман суди раиси**

Ичкиликбозлик - иллат

БУРЧ УНУТИЛГАЧ...

Ичкиликбозлик ҳар қандай замонда ҳам қораланган. Абул Фаррожнинг ёзишича, ичган одам тўрт хусусиятга эга бўларкан. Дастлаб у товусга айланиб, ўзини кўз-кўз қиларкан, ҳаракатлари равон ва улуғворлик касб этаркан. Кейин маймун қиёфасига кириб, ҳамма билан ҳазиллашиб, майнавозликка ўта бошларкан. Ундан сўнг эса шерга ўхшаб ўзига бино қўяркан, мағрурлиги тутиб, кучига ишониб кетаркан. Лекин охирида чўчқага айланиб, ахлатга ағанаб ётаркан.

Гоҳо у ер, бу ерда юмалаб ётган масталаст кишиларга кўзинг тушганда, юқоридаги фикрнинг тўғрилигига имонинг комил бўлади. Шундай экан, одам боласи ичкиликбозликка муккасидан кетгандан кейин эмас, балки бу иллатга берила бошлагандаёқ кўпчилик бўлиб унинг олдини олишга киришиш зарур. Аммо баъзи ҳолларда бунинг аксига ҳам гувоҳ бўлмоқдамиз. Фикримнинг исботи учун бўлиб ўтган бир воқеа тафсилотини баён қиламан.

Бир хонадонда эр-хотин ва уларнинг ҳали вояга етмаган икки нафар фарзанди ҳаёт кечиришарди. Айни пайтда аёл учинчи фарзандга ҳомиладор эди. Турмушлари бинойидек давом этар, эр-хотин ишлаб топганини уйга ташиб, болаларга қувонч улашиб, осуда ҳаёт кечиришарди.

Аммо ўша эркак ишлаётган қурилиш ташкилотига янги бир одам ишга келди-ю, таъсирини айрим иродаси бўшроқларга, жумладан, биз ҳикоя қилаётган оила бошлиғига ҳам ўтказа бошлади. У янги ходим билан тезда дўстлашиб, ундан айрилмайдиган, ичкиликни жондилидан яхши кўрадиган, оилани эса иккинчи даражали деб биладиган бўлиб қолди.

Бир куни ҳомиладор хотини икки гўдаги билан уйда ўралашиб, маст ҳолда қайтган эрига аҳамият бермади. Бир пайт икки ярим яшар қизалоғини яхши кўриб осмонга отиб ўйнатаётган эрини кўриб қолди-ю, қўрқиб кетди. Отаси қизчани шу қадар юқорилатиб отар, аммо уни ушлаб қолишда гандираклаб кетиб, ўз мувозанатини йўқотарди. Аёл қизчасини ушлаб қолиш учун шошилди. Аммо улгуролмади. Қизалоқ ерпарчин бўлди. Оғзи-бурнидан қон оқиб, ҳушидан кетди. Аёл уни бир ҳафта алоҳида парваришлаб, ўзига келтириб олди. Ўша воқеадан кейин ҳомиладор аёлнинг юраги тез-тез урадиган бўлиб қолди.

Кунлар ўтиб борар, ичкиликка кўнгил бериб, ўзини тобора йўқотиб бошлаётган эркакни хотинидан бошқа ҳеч ким тергамас, «Ҳой, кўзингга қарасангчи?!» демасди.

Оила бошлиғининг уйга ичмасдан келадиган куни йўқ эди. Бир куни у ўзини билмас даражада ичиб келди-ю, хотинининг тоқати тоқ бўлди. Учтўрт маҳалла нарида яшайдиган қайнона ва қайнотасига хабар юбориб, арз қилди. Аммо улардан дарак бўлмади.

Маст эр гандираклаб, оғзидан боди кириб, шоди чиқарди. Юрагини олдириб қўйган аёл аввал уни яхшиликча ётқизиб ухлатмоқчи бўлди, лекин бунинг уддасидан чиқа олмагач, зўр бериб болаларга ёпишаётган мастдан қочиб, гўдакларни кўчага олиб чиқди. Эс-ҳушидан айрилган маст эр гандираклай-гандираклай уларнинг ортидан эргашди. Ҳаммага томоша кўрсатиб, бақириб-чиқириб аёлини чақира бошлади. Болалар қўрқувдан титрашди. Аёл яқин атрофдаги идорага кирди-ю, эрининг амакисига қўнғироқ қилди. Ундан қайнотасига аҳволни маълум қилишини сўраб, илтимосу илтижо айлади. Телефон гўшагини ўрнига қўяркан, «Ҳар ҳолда амакиси педагог одам, бундай масалаларни тўғри ҳал қилади, бефарқ бўлмайди» дея ўзига тасалли берди.

Орадан икки соталар ўтгач, мастнинг отаси ва амакиси келишди. Йигит уларни тентирай-тентирай уйга киргизди. Хотинига тезда меҳмонларга овқат қилишни буюрди. Орадан бироз фурсат ўтиб, хонадонга йигитнинг ўша биз билган янги дўсти хотини билан меҳмондорчиликка келиб қолишди. Албатта, унинг ҳам кайфи таранг эди.

Маст эр меҳмонлар билан ўралашиб, аёл унинг машмашаларидан қутилди. Келган меҳмонлар ҳурмати учун овқат тайёрлади, елиб-югурди. Эркаклар яна ичишди.

Мана, азизлар, асосий масала-мавзуга энди яқинлашдик. Меҳмондорчилик тугагач, педагог амаки чиқиб кетаётиб, келинга танбеҳ берди, эр устидан кимгадир шикоят қилиш жуда ёмон ҳоллигини қайта-қайта таъкидлаб, иккинчи бундай қилмасликни тайинлади. Келин шўрлик ширакайф амакидан кечирим ҳам сўради...

Орадан икки соатлар чамаси ўтиб, ўша эркак маст ҳолатда мотоцикл бошқариб кетаётиб, фалокатга учради ва оламдан кўз юмди.

Ҳа, ўша йигитни бу ҳалокатли йўлдан қайтариш учун барча кучлар мавжуд бўла туриб, шундай қилинмади. Унинг уч гўдаги етим бўлиб қолди. Бу воқеа барча ота-оналарга, кенг жамоатчиликка, қолаверса, участка нозири бўлиб ишлаётган милиция ходимига ҳам сабоқ бўлиб, тарбиявий таъсирнинг барча усулларидан фойдаланган ҳолда инсонни ёмон йўлдан қайтариб қолиш бурч, қолаверса, савоб ҳам эканлигини унутмаслигимиз керак.

**Салима ҚИЛИЧЕВА,
«Инсон ва қонун» мухбири**

Ёз яқин, таътил яқин!

КЕЛАЖАК — ЎЗ ҚЎЛИМИЗДА

Қизилтепа туман Бизнес мактаби директори, «Халқ таълими аълочиси» Жалол БАФОЕВ билан суҳбат

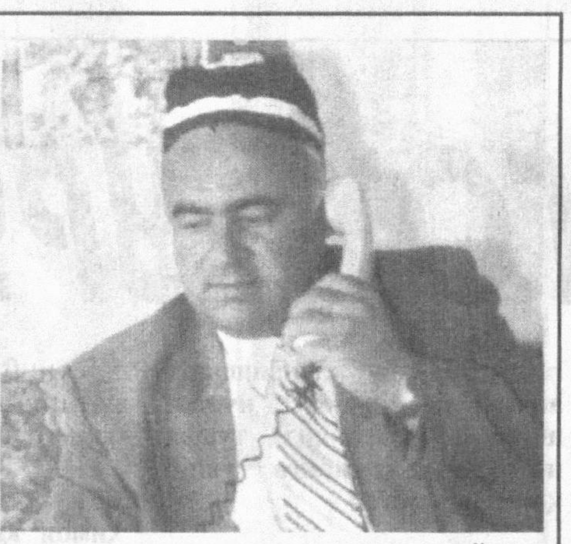

- **Муҳтарам домла, «Соғлом авлод» йилида Сиз раҳбарлик қилаётган билим даргоҳида амалга оширилаётган ишлар хусусида гапириб берсангиз?**

- Соғлом авлод тарбияси - миллат саломатлигида стратегик мақсадга айланди. Мустақиллигимизнинг илк кунларидан бошлаб, Президентимизнинг шахсан ташаббуслари билан аҳоли саломатлиги, оналик ва болаликни муҳофаза этиш давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Давлатимизнинг биринчи ордени «Соғлом авлод учун» деб аталди ва шу номда жамғарма ташкил этилди. «Оила йили», «Аёллар йили»нинг рамзий давоми сифатида «Соғлом авлод йили» вужудга келди. Чунки соғлом онадан соғлом фарзанд туғилади.

Президентимиз И.А.Каримов ўз маърузаларидан бирида «Буюк давлатни фақат соғлом миллат, соғлом авлодгина қура олади» деб алоҳида таъкидладилар. Соғлом авлодни тарбиялаб, вояга етказиш - буюк давлатимиз пойдеворини қуриш, мустақиллигимизни мустаҳкамлаш демакдир.

Бизнес мактабимизда 11 хил йўналиш бўйича 838 нафар ўқувчи касб-ҳунар ўрганади. Уларга 40 нафар педагог ва 32 нафар ишлаб чиқариш усталари билим беришади. 2 та компьютер хонаси, 100 ўринли ётоқхона, спорт комплекслари ўқувчилар ихтиёрида. Ўз касбининг фидойилари ҳисобланмиш «Шуҳрат» медали соҳиби, олий тоифали ўқитувчи Роҳатой Шоназарова ва республикада ўтказилган иқтидорли ёшлар танлови ғолиби Улуғбек жамғармасининг II даражали Дипломи совриндори 15-гуруҳ талабаси Шоҳида Шукурлаевалар билан фахр ва ифтихор туямиз.

- **Жалол ака, кўп йиллик педагог, устоз сифатида кўп болали оилалар ҳақида гапирсангиз?**

- Эл орасида «Ота-онанинг фарзандлари бир-бирлари билан ўн йилда юз кўришсинлар» деган гап бор. Мени авф этингу, ҳозирги кунда йилда ҳомиладор бўлаётган аёлларимиз ҳам йўқ эмас. Ўзига тўла кучқувват олмай, кетма-кет фарзанд кўрган онанинг соғлигини бир кўз ўнгингизга келтиринг. Қандай қилиб, бундай онадан соғлом бола туғилсин. Мен шифокор эмасман. Лекин зиёли сифатида бир нарсага аминманки, болаларнинг нимжонлигига биринчи сабаб оналар организмининг заифлигидир. Ҳозир айниқса, қишлоқ шароитида яшаётган ҳомиладор аёлларнинг аксарияти камқонликка чалингани сир эмас...

Президентимиз биздан соғлом насллар қолишини, миллатимиз жисмонан бақувват бўлишини истаб, барча имконият ва имтиёзлар яратиб бермоқдалар. Биз болаларимиз сони билан эмас, соғлиги ва одоби билан фахрланайлик. Зеро, юртбошимиз: «Соғлом авлод деганда, шахсан мен энг аввало, соғлом наслни нафақат жисмонан бақувват, шу билан бирга руҳи, фикри соғлом, иймон-эътиқоди бутун, билимли, маънавияти юксак, мард ва жасур Ватанпарвар авлодни тушунаман» деб бежиз айтмадилар.

- **Кўпчилик ота-оналар ёшларимиз тарбиясига, миллий урф-одатларимизга «Қизил империя тузуми маданияти» катта таъсир кўрсатди дейишади...**

- Сир эмаски, шўро даврида ёшларни «Коммунистик руҳда» тарбиялаш, «Атеистик дунёқарашни шакллантириш», уларни келажакда «Ҳақиқий совет кишиси қилиб» вояга етказиш давр талаби эди. Бундай тарбия натижасида ёшлар савоб билан гуноҳнинг, ҳалол билан ҳаромнинг деярли фарқига бормай қолишди. Диёнат, иймон, эътиқод деган улуғ тушунчалар сал бўлмаса унутилаёзди. Бунинг ҳаммаси коммунистик тарбиянинг ҳосиласи эди.

Ҳолбуки, Президентимиз ўзининг кўпгина чиқишларида, суҳбатларида, рисолаларида мунтазам раившда бизни доимо огоҳ бўлишга, ҳушёр бўлишга даъват этиб келдилар. Биз эса ҳамиша ҳам бу талабнинг негизини англаб етавермадик. Оқибат 1999 йил 16 феврал фожиалари келиб чиқди.

- **Мустақиллик шарофати билан тарихимизга, динимизга, қадимий ёдгорликларимизга тамоман муносабат ўзгарди. Шу борада фикрингизни билишни истардик.**

- Дарҳақиқат, ҳукуматимиз томонидан миллий қадриятларимизни тиклашга, қадимий ёдгорликларимизни авайлаб-асрашга, халқимиз маънавиятини юксалтиришга катта эътибор берилмоқда. Чунончи, буюк аждодларимиз номлари эъзозланиб, мерослари кенг миқёсда ўрганилмоқда. Собиқ Иттифоқ даврида улуғ аждодларимиз ҳаёти ва ижодига бир ёқлама ёндошилди. Ҳолбуки, буюк саркарда Амир Темур, Муҳаммад Бобурларнинг ҳарбий назарий меросларининг ўзи катта мактаб эди.

- **Шаҳардаги таълим муассасаларида ёшларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш борасида қандай ишлар амалга оширилаяпти?**

- Маълумки, аҳолининг ҳуқуқий онг ва маданиятини ошириш долзарб вазифалардан биридир. Шу боис ҳуқуқий таълим ва тарбия давлат сиёсатининг устувор йўналиши сифатида, Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги қонунида, «Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш дастури» мазмунида, Президентимизнинг «Ҳуқуқий тарбияни яхшилаш, аҳолининг ҳуқуқий маданият даражасини юксалтириш, ҳуқуқшунос кадрларни тайёрлаш тизимини такомиллаштириш, жамоатчилик фикрини ўрганиш ишини яхшилаш ҳақида»ги Фармонида ўз ифодасини топган. Шаҳар халқ таълими бўлими ушбу меъёрий ҳужжатларни асос қилиб, йил бошидан ҳуқуқтартибот органи ходимлари билан ҳамкорликда тадбир белгилаб, шу режа асосида иш олиб бормоқда. Таълим-тарбия масканларида «Сиз қонунни биласизми?», «Ҳуқуқ ва бурч», «Жиноят ва жазо» сингари ўнлаб анжуманлар ўтказилди. «Инсон ва қонун», «Ҳуқуқ», «Адолат нури» сингари ҳуқуқий газеталар ўз вақтида келиб турибди. Матбуотда, радиода, телевидениеда кўплаб чиқишлар қилдик. Натижада вояга етмаганлар томонидан содир этилаётган жиноятлар сони 15 фоизга камайди. Энг муҳими, биз ҳуқуқшунослик фанидан дарс беришга ҳуқуқшуносларни жалб этганмиз.

Президентимиз раҳнамолигида Ўзбекистонда олиб борилаётган, бутун дунё тан олаётган, халқимиз қўллаб-қувватлаётган оқилона ички ва ташқи сиёсатни, Олий Мажлис чиқарган Қонунларнинг асл моҳиятини ёшларга ўргатиш, содир бўлиши мумкин бўлган жиноятларнинг олдини олиш ҳуқуқшунослик фани ўқитувчисининг асосий вазифасидир.

Суҳбатдош:
Рашид АСЛОНОВ

КАСОФАТ

ёхуд Қурисойдаги бир фожиа тафсилоти

Воҳким!..

Инсон қисматида ўлимнинг борлиги ҳақ. Одам боласи эртами, кечми барибир, фано шарбатини татишга маҳкум. Мусулмончиликнинг афзал томони шундаки, инсон ўлим ҳақ эканлигини тан олгани ҳолда уни ўзига ҳам, ўзгаларга ҳам тилаши мумкин эмас. Шу боис, инсон зоти ўзига узун ва сермазмун умр тилаб, иззатли кексалик гаштини суриб, дунёдан беармон кўз юмишни истайди. Ҳар кимни жувонмарг бўлишдан, шармандали ўлимдан Худонинг ўзи асрасин.

Ҳа, дунёда юзиқора бўлиб, шармисор бўлиб ўлган ёмон. Қуйида биз ҳикоя қилмоқчи бўлган фожиали ҳикоя ана шу ҳақда. Мамлакатимизнинг жануби-шимолида Сурхон воҳасининг Узун деб аталмиш бир сўлим тумани мавжуд. Ана шу туманнинг Б.Очилдиев номли жамоа хўжалигига қарашли Қурисой қишлоғи қўшни Тожикистоннинг Шулин қишлоғи билан туташиб кетган. Элчилик-да, ана шу Қурисой қишлоғида заҳматкаш элнинг ичида Эшонқул Аллабердиев деган (тангри гуноҳларини кечириб, раҳматига олган бўлсин) кўзлари бежо, қадам олишлари кўпчиликни шубҳалантирадиган бир кимса яшар эди. Эшонқул қорадори олди-сотдисига муккасидан кетган, босар-тусарини билмай қолган, эл таъбири билан айтганда, оёғи ердан узилиб, ҳалол-ҳаромнинг фарқига бормай қолган бир нотавон эди. Шўрпешоналик қисматида бор эканми, Эшонқулга ҳамсояси Рустам Қорабоев ҳамкор, ҳамтовоқ бўлиб қолди. Кунлардан бир кун Эшонқул уни кўндириб, қўшни мамлакатдаги Шулин қишлоғига героин савдосига олиб кетди.

Улар ўша ерлик Асқар исмли йигитга 5800 АҚШ долларини бериб, ундан 2 килограмм героин моддасини олиб, ортга қайтишди. Ўзларича катта даромад манбаини хамирдан қил суғургандек осонгина қўлга киритдик, деган ширин орзуларда уйларига жўнадилар. Аслида ҳамма фожиа, қора кунлар ана шу савдодан бошланди. Улар тўғрироғи, Эшонқул ғирром савдо қилган эди. Қорадорифурушларга 2 килограмм героин эвазига берган 5800 АҚШ долларининг ҳаммаси қалбаки эди. Бундан воқиф бўлган гиёҳфурушлар ғоят дарғазаб бўладилар. Бир куни тунда алламаҳал келиб, Эшонқул ва Рустамни излайдилар. Эшонқул ўзининг «олов» билан ўйнашаётганлигини яхши билиб, аллақачон жуфтакни ростлаган эди.

Шундан сўнг 5-6 чоғли ёвуз кимсалар унинг шериги Рустам Қорабоевни ушлаб олишиб, Шулин қишлоғига олиб кетишади. Бир қанча вақт «Қачон Эшонқул топилса, сени озод қиламиз» деган шарт билан гаровда ушлашиб, қийнашади. Рустам уларга «Қишлоқда менинг Шодмон исмли укам яшайди. Агар у менинг ўрнимда гаровда туришга кўнса, сизларга Эшонқулни топиб келтириб бераман» деган таклифни билдиради. Афтидан бу таклиф уларга маъқул келади шекилли, Қурисойга келишиб, Шодмонни топишади. Унга: «Биз билан юр, аканг Рустам сени йўқлаяпти, зарур гапи бор экан» деган алдов билан Шулин қишлоғига олиб кетишади. Хуллас, тузоққа тушган Шодмон акаси Рустамнинг ўрнида нақд 11 кун гаровда, қийноқлару азобларда қолиб кетади. Қулай пайт пойлаб, гаровдан қочиб қутулишга муваффақ бўлади ҳам.

Бироқ...

Мазкур воқеалар ўтган йилнинг август-сентябр ойларида содир бўлади. Гаровдан қочиб келган Рустамни излаб тағин қуролланган кимсалар Қурисой қишлоғига тунда келишади. Тунги соат 2 лар атрофида ҳамма ширин уйқуга кетган бир паллада Қорабоевлар хонадонига бостириб киришади. Шодмон чаққонлик билан бекинишга улгуради. Аммо қорадорифуруш амаки бобоси Рустам ва унинг ҳамсояси Эшонқулларнинг касрига Шодмоннинг норасида қизи, 3 ёшли Шаҳноза қолади. Қуролли кимсалар уни онаси ва момосининг қўлидан зўрлик билан тортиб олиб кетишади. Ана шундан сўнггина Шодмоннинг аёли ҳуқуқ-тартибот органларига, жумладан, Узун туман ички ишлар бўлимига арз қилади. Аммо ички ишлар бўлими ходимлари ҳам тезкор чора кўриш ўрнига Эшонқул Аллабердиев ва Рустам Қорабоевларни ушлаб, Шодмонга қўшиб қамаб, эртаси куни учаласининг зиммасига қизчани гаровдан қайтариб олиб келиш вазифасини юклайдилар. Аслида бу ИИБ ходимларининг биринчи галдаги вазифаси эмасмиди? Эшонқул, Рустам ва Шодмонлар Шулин қишлоғига бориб келиш мақсадида шу яқин атрофда турган яшил рангли «Дамас» автомашинаси ҳайдовчисини ёллайдилар.

«Дамас»да кетаётган Эшонқулнинг кўнглига қўрқув, ғулғула солади. Чунки у ўзи каби ёвуз оғуфурушларни қалбаки доллар бериб лақиллатган эди. Агар шу топда Эшонқул уларнинг қўлига тушса, соғ қолмайди. Биринчидан, оғуфурушларга беришга пулнинг ўзи йўқ. Иккинчидан, шунча вақт алдаб қочиб юрганлиги учун пулни берган тақдирда ҳам Эшонқулга «раҳмат» дейишмайди, аксинча...

Эшонқул қандай қилиб бўлса ҳам қочиб қолиш йўлини қидирарди.

- Ҳозир қуп-қуруқ борганимиздан фойда йўқ, - дейди Э.Аллабердиев шерикларига, - яхшиси, сизлар кутиб туринглар, мен уйга кириб улар героин учун талаб қилаётган долларларни олиб чиқаман.

Шериклар айниқса, қизчаси нашафурушларнинг қўлида гаровда турган Шодмон унинг гапларига ишонмади.

- Йўқ, сен бизни яна лақиллатаяпсан, шундайига ҳам сенинг касофатингга қолиб ўтирибмиз. Нима бўлса бўлди, кемага тушганнинг жони бир, бирга борамиз-да, менинг бегуноҳ қизчамни қайтариб оламиз, - дейди у - у ёғига Худо пошшо, пешонадан кўрамиз...

- Агар мени қочиб кетади деб ўйлаётган бўлсаларинг, битталаринг бирга уйимга юринглар. «Кўк қоғоз» ларни ғамлаб қўйибман, олиб чиқамизу йўлга тушамиз, қизингни ҳам озод қиламиз...

Хуллас, Эшонқул бир амаллаб гапини ўтказди. Рустам унга эргашди. Орқароқда Шодмон ҳам Эшонқулнинг уйи томон йўл олди. Эшонқулнинг нияти қора эди. Қора қилмишлари учун ўзини ҳар қадамда ажал шарпаси таъқиб қилаётганлигини билар ва шу сабабли уйида қурол асрар эди. Ажал қуроли - ўқланган автомат тахмоннинг орасида сақланарди. Эшонқул уйга кира солиб, жанговар ҳолатда турган автоматни олиб, «Қайсингга доллар керак! ..» дея Рустамга қарата кетма-кет ўқ узди. Рустам қонга беланганича гурсиллаб қулади. Шодмон чаққонлик билан Эшонқулга орқа томонидан ташланиб, автоматни маҳкам ушлаб олади. Икки ўртада ҳаёт-мамот олишуви бошланиб кетади. Олишув натижасида автомат тепкиси босилиб кетиб, Эшонқул кетма-кет ўқ «еб» ҳалок бўлади... Шу тариқа «Қора оғу» савдоси икки нафар норғул йигитнинг жувонмарг бўлишига олиб келди...

Шодмон ўз ихтиёри билан ички ишлар бўлимига келиб бўлган воқеани айтиб, қуролни топширади ва ҳибсга олинади. Қўшни тожикистонлик нашафурушлар Эшонқул ва Рустамнинг ўлганлигидан хабар топгач, Шодмоннинг гаровдаги қизчасини унинг ҳовлисига ташлаб кетишади.

Мазкур жиноят юзасидан ўтган йилнинг 15 сентябрида Узун туман прокуратураси иш қўзғатиб, Шодмон Қорабоевни Ўз.Р ЖКнинг 97-моддаси 1-қисми билан айблайди. Аслида мана шу айблов адолатдан эдими? Тўғри, ҳар қандай ҳолатда ҳам одам ўлдириш оғир гуноҳ, оғир жиноятдир. Аммо Шодмоннинг ўрнида бўлган ҳар қандай одам ҳам ақл тарозуси билан иш тута олармиди? Юзага келган ўта қалтис вазият вазминлик билан чора кўриш имконини берармиди? Ахир, у бошидан кечираётган ўта оғир руҳий ҳолат ҳақида мулоҳаза юритиб кўрайлик. Юқоридаги шўрпешоналиклар юз беришидан олдин Шодмон Қорабоевнинг кекса отаси оламдан ўтди. Шайтоннинг тузоғига тушиб, акаси Рустам иснодли ўлим топди. Ундан аввал ўзи, кейинроқ уч яшар бегуноҳ қизчаси нашафуруш Эшонқул Аллабердиевнинг фирибгарлиги туфайли наркобизнесчиларнинг қўлида қийноқли гаровда бўлишди. Башарти, кўз олдида акасини ёвузларча отиб ўлдирган Эшонқул Аллабердиев билан ҳаёти хавф остида турган Шодмон ўта қалтис вазиятда бошқа қандай йўл ҳам тута олар эди? Шодмоннинг айни чоғда мазкур кўргуликлардан сўнг оғир хасталикка чалиниб, тўшакка михланиб ётган 67 ёшли муштипар онаси ҳамда оғироёқ, камқонли хотини ва бошқа қариндошларининг адолат истаб, нажот сўраб ариза-шикоят ёзмаган маҳкамалари қолмади, ҳисоб.

Суд судланувчи Шодмон Қорабоевнинг жиноят содир этган ва этгунга қадар барча ҳолатларни, унинг айбини оғирлаштирувчи ва енгиллаштирувчи ҳолатларни ҳисобга олиб, ўз хулосасини чиқарди, яъни уни қасддан эмас, балки зарурий мудофаа чегарасидан четга чиқиб, қасддан одам ўлдирганлик жинояти содир этган (судланувчининг дастлабки тергов ва суддаги кўрсатмалари, гувоҳларнинг, жабрланувчиларнинг кўрсатмалари ҳамда ишдаги мавжуд бошқа далилларни ҳисобга олиб) деган хулосага келиб, унга нисбатан ЎзР ЖКнинг 97-моддаси 1-қисми билан қўзғатилган жиноят ишини ЖКнинг 100-моддасига қайта малакалади. Шунга кўра Шодмон Қорабоевга 3 йил муддатга ахлоқ тузатиш ишларига ҳукм қилишга қарор қилди. Бир томондан Шодмон ва унинг қариндошлари адолатли ҳукм чиқарган Узун туман суди судьяси Абдулла Султонов, халқ маслаҳатчилари Ч.Исматов, Т.Эргашевалардан миннатдор бўлишди. Зеро, ҳурматли Президентимиз Ислом Каримов ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари фаолиятига баҳо берар эканлар, бир гапни қайта-қайта уқтирдилар, яъни: «Прокуратура, суд ва ички ишлар идоралари фуқароларни жазоловчи орган эмас, балки уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қиладиган, оддий кишиларга ҳуқуқий ёрдам кўрсатадиган беғараз идоралар бўлиб қолмоғи керак». Ҳадиси шарифларда айтиладики, «Жазо беришда адашгандан, кечиришда адашган афзалдир».

Мирзамурод МИРЗАЕВ,
адвокат,
Бахтиёр ОЛЛОМУРОД,
«Инсон ва қонун»нинг
махсус мухбири

ЭКСПЕРТИЗАЛАР СИФАТИНИ ТАЪМИНЛАБ

(Боши 1-бетда)

Агар таҳлиллардан келиб чиқсак, ўтган йили амалга оширилган экспертизаларнинг умумий сони йўл-транспорт ҳодисалари ва ҳужжатларни текшириш билан боғлиқ ишлар ҳисобига ўсганини кўрамиз. Марказнинг вилоятлардаги бўлимларида ўтган йил мобайнида 3400 та экспертиза бажарилган ва бу мазкур тадқиқотларнинг 41,6 фоизини ташкил этади. Шу ўринда таъкидлаш жоизки, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари томонидан бир қатор вилоят бўлимларида экспертизанинг янги турларини ташкил этиш вазифаси кун тартибига қўйилмоқда. Ана шундай талаблардан келиб чиқиб, ўтган йили Марказнинг Сирдарё бўлимида суд-иқтисодий экспертизалар ўтказиш ташкил этилди.

Албатта, ҳар қандай жиноятни тўла-тўкис ва вақтида фош этиш учун экспертизаларнинг қисқа муддатларда бажарилиши асосий аҳамият касб этади. Агар маълумотларга эътибор қаратсак, ўн кунгача муддатда бажарилган экспертизалар бўйича юқори кўрсаткичга (95,3 фоиз) эришилганига гувоҳ бўламиз. Ҳал этилмаган муаммолар сони эса 3,5 фоизни ташкил этади. Шунингдек, қайта экспертизалар жараёнида бирламчи тадқиқотларнинг хулосалари қисман тасдиқланган ёки мутлақо тасдиқланмаган ҳоллар ҳам мавжуд. Хусусан, ўтган йили 61 та қайта экспертиза амалга оширилган бўлса, уларнинг айримлари бўйича берилган илк хулосалар тасдиқланмади. Масалан, Қашқадарё вилояти суд-автотехника эксперти О.Куртбитдиновнинг 23/14 сонли хулосасида автотранспортлар тўқнашган жой нотўғри кўрсатилгани аниқланди.

Изланишлар...

Марказда амалий ишлар билан бир қаторда илмий-тадқиқотларга, янги услубларни жорий этишга ҳам доимий эътибор бериб келинаётир. Ўтган йил мобайнида Республика илмий-тадқиқот криминалистика марказида «Давлат ҳуқуқ асосларини шакллантириш асослари ва Ўзбекистон Республикаси аҳолисини ижтимоий ҳуқуқий ҳимоялаш» Давлат илмий-тадқиқот дастури бўйича олтита мавзуда илмий тадқиқот олиб борилди, ўнта топшириқ бўйича тадқиқот ўтказилди. Бу сингари изланишлар суд-экспертизанинг умумназарий, ҳуқуқий ва услубий масалаларини шакллантиришга, мавжуд экспертиза услубларини такомиллаштириш, янгиларини яратишга, экспертиза эҳтиёжлари учун ахборот-қидирув системаларини ишлаб чиқишга қаратилгандир. Албатта, бу изланишларнинг йўналиши асосан ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг талаб ва эҳтиёжларидан келиб чиққан ҳолда аниқланади.

Бугунги кунда Марказ олдида турган вазифалар ҳар қачонгидан ҳам долзарб. Хусусан, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг экспертизага бўлган талабларини қондириш, экспертизаларни қисқа муддатларда ўтказиш ва юқори сифатини таъминлаш, бу соҳадаги илғор тажрибалардан самарали фойдаланиш Марказ жамоасидан масъулият ва фаоллик кўрсатиб меҳнат қилишни тақозо қилади.

Саттор ОТАХЎЖАЕВ,
Х.Сулаймонова номидаги
Республика илмий-тадқиқот
криминалистика Маркази бошлиғи

«ЗИЁКОР» КЎЧАСИДАГИ ҚОТИЛЛИК

Бир жиноят изидан

Айтгани тилинг, ёзгани қўлинг бормайди. Аммо начора... яхшиликнинг изидан ёмонлик эргашиб юрганидек, айрим кимсаларга босқинчилик, ёвузлик ҳам «фазилат» бўлиб қолар экан.

Хонобод шаҳар «Зиёкор» кўчасида жойлашган тўрт қаватли уйнинг тўртинчи қаватида истиқомат қилувчи Зайнабхон Иминова эрта тонг соат тўртларда аллақандай шарпалардан чўчиб уйғонди.

Юзига ниқоб кийиб олган икки барзанги қўлида болта ва пичоқ кўтарганча, у кўзини очиши билан дағдаға қилишди. Улар рус тилида гапиришар эди.

- Қани, жонингдан умидинг бўлса, овозингни чиқарма, пул ва тилла буюмларнинг қаердалигини кўрсат.

- Нимага энди...

- Бўл тезроқ, яна ғиринг десанг, ўлдирамиз, - деди улардан бири аёлнинг бошига болтанинг сопи билан урар экан.

- Аяжон, нима бўлаяпти?

Уйқусираб уйғонган ўғли Санжарбек онасига ёрдамга шошилди. Аммо у бир зумда босқинчилардан бирининг ҳамласига дуч келди. У қўлидаги пичоқни боланинг қорнига урди.

Она кўз олдида юз берган бу даҳшатдан донг қотди. Босқинчилар кийим-кечак, тилла буюм ва пул маблағларини олиб чиқиб кетишди. Тонг ёришгунча улар яшириниб улгуришди. Эндигина 16 баҳорни қаршилаётган Санжарбек бойлик илинжида қонсираган, қўлиқон ваҳшийлар исканжасида вафот этди.

Бу қотиллик бутун шаҳарни ларзага солди. Прокуратура терговчилари ва шаҳар ички ишлар бўлими ходимларининг олиб борган тезкор ҳаракатлари, тадбирлари натижасида жиноятчиларнинг қонли излари топилди.

Аввало мўъжазгина шаҳарнинг барча кўп қаватли уйларида кимлар ҳисобда турмасдан яшаётганлигини аниқлаш ва уларни воқеа содир бўлган жойда қолдирилган пойафзал излари билан таққослаб кўриш мақсадида милиция ходимлари ва жамоатчиликни жалб қилиб, уларга кимлар шубҳали кўриниши ва ҳисобда турмасдан яшаётганликларини телефон орқали маълум қилишликлари сўралди.

Шу орада бир киши шаҳардаги 156-уйда номаълум шахс икки ойдан бери ахлоқан бузуқ аёлнинг уйида яшаб юрганлигини маълум қилиб қолди. Бу шахс шаҳар ички ишлар бўлимига келтирилганда унинг оёқ кийими воқеа содир бўлган жойда қолдирилган изга ўхшашлиги аниқланди. Шундан кейин у кўзларини терговчининг кўзларидан олиб қочди. Шубҳа-гумонлар тасдиқланди. У жиноятни содир этганлигини тан олди, шериги ҳақида маълумот берди.

Бу жиноятчилар Сайфиддин Файзуллаев, унинг қўли қон «ҳамтовоғи» эса Абдуқаюм Ҳошимов эди. Бойлик илинжида бегуноҳ одамлар жонига қасд қилган қотиллар асли ким эди?! Иккаласи ҳам ўттиз ёшга етмасдан бир неча марта жиноят этиб, судланган, қамалиб чиққан, аммо ўнгланмаган, бетайин инсонлар эди. Уларни инсон деб ҳам атагинг келмайди.

Кўр-кўрни қоронғида топганидек, бири Қўрғонтепа туманидан, бири эса асли фарғоналик бўлишига қарамасдан, улар Хонобод шаҳрида учрашади. Бу ерда ўзига тўқ, бадавлатроқ одам бўлса мулкини эгаллаймиз, деб шу ерда яшовчи Зайнабхон Иминовани тижорат ишлари билан шуғулланишлигини билиб, уни кузатиб, уйда кимлар бор, қачон уйда бўлади, қачон бўлмаслигини текшириб обдон ўрганишади. Бу аёлнинг «Зиёкор» кўчасидаги 4-уйнинг тўртинчи қаватида яшашлигини аниқлаб, олдиндан содир этилажак жиноятини осонлаштириш мақсадида томдаги шиферларни жилдириб, босқинчилик ва талончиликка тайёргарлик кўришади.

Қотиллардан бири Абдуқаюм Ҳошимовнинг хотини (у бу ерда вақтинча уйланиб ҳам улгурган эди) Волида Ёқубованинг терговда берган баённомасидан ҳам унинг кимлигини билса бўлади. Мана ўқиб кўринг-да: «Абдуқаюм Ҳошимов менинг турмуш ўртоғим бўлади. Унга эрга тегибманки, турмушимда ҳаловат йўқ, оилада тинчлик йўқ. Қачон қарасанг, уни милиция ходимлари излаб юришади. Қамоқдан чиқди дегунча, яна жиноят содир этади. Яна қидирув, яна ҳаловат йўқ. Бахтли, осойишта, оилавий ҳаёт жуфтлик лаззати нима эканлигини билмасдан ўтиб кетаяпман. Шунинг учун у билан яшашни хоҳламайман. Ҳатто никоҳни бекор қилишга ҳам фурсат бўлмади. Боласи уни танимайди. Бундан кўра тоқ ўтганим яхши эмасми?!»

Сўнгги сўз ўрнида: **Андижон вилоят судининг судьяси, тажрибали ҳуқуқшунос Фотима Шомуродова раислигида суд ҳайъати қотилларга ўлим жазосини тайин этди.**

Ҳар ким экканини ўради, жиноятга жазо муқаррар дегани шу-да!

Рустамжон ЖАЛИЛОВ,
Андижон вилояти,
Қўрғонтепа
туманлараро
прокуратурасининг
катта терговчиси,
I даражали юрист

САЙИЛГОҲ ГУРУНГЛАРИ

Саҳна ортида

«МАШҲУРЛИКНИНГ ШИРИН ТАШВИШЛАРИ КЎП...»

Саҳифамизнинг бугунги меҳмони Ўзбекистон Ички ишлари ансамблининг яккахон хонандаси, хушовоз ҳофиз Равшан КОМИЛОВ. У 1964 йили Тошкентда туғилган. Икки қиз ва икки ўғилнинг отаси. Севимли рафиқаси Нодирахон мусиқа ўқитувчиси.

- Санъатнинг ўзига хос қувонч ва машаққатлари бўлади. Мана шу йўлда томошабин меҳрини қозониб, унутилмас қўшиқ ярата билган санъаткоргина буни чин юракдан ҳис қилса керак...

- Тўғри айтдингиз. Дуч келган шеърга мусиқа басталаб, пайдар-пай ижро этиб, альбомлар чиқариб ташлайвериш мумкин. Аммо тингловчининг дилидаги қўшиқни яратиб, уларга маъқул қила билиш оғир иш. Ҳозир мухлисларимизда танлаб эшитиш имконияти катта. Ҳамма соҳада бўлгани каби санъатда ҳам рақобат мавжуд. Бу рақобатга туғма қобилиятини тинимсиз изланиш, уйқусиз тунлар эвазига ривожлантира олган ижодкорларгина дош бериши мумкин.

- Сир эмаски, бугун одамнинг энсасини қотирадиган даражада саёз қўшиқлар кўпайиб кетди. Тўғри, уларнинг аксарият ижрочилари «санъат»га йўлни мактаб партасидан бошлаган, ҳозир ҳам шу йўлдан четга чиқишни ёки ижод билан жиддий шуғулланишни ўйлаб кўрмаган ёшлардир. Умуман, хонанда учун диплом шартми?

- Албатта шарт. Ахир, ҳар бир соҳанинг ҳам ўзига яраша ўқиб-ўрганадиган сир-синоати бўлиши табиий. «Устоз кўрмаган шогирд ҳар мақомга йўрғалар» дейишлари ҳам шундан. Ҳозир қўшиқчилигимизда классика, миллий эстрада ва ўта замонавий эстрада йўналиши мавжуд. Бу жанрлар ҳақида тўла маълумот олмай, шу билан бирга жаҳон мусиқа санъатидан хабардор бўлмай туриб, етук хонанда бўлиш қийин. Чунки худо берган иқтидорини йўналишга тўғри сола билишда билимнинг роли катта. Санъат институтида устозлардан олган таълимим менинг ҳам ижодий фаолиятимда жуда қўл келади.

- Ижодий йўналишингизни тез-тез ўзгартириб туришингизнинг боиси нимада?

- Бугун кечани унутмаган ҳолда эртани ўйлаб ижод қилиш керак. Санъаткор ҳам худди журналистлардек ҳозиржавоб, иложи борича, бошқалардан илгари одимлаши керак. Санъат одамларни маълум маънода ўз ортидан эргаштиради ҳам. Қўшиқчилик соҳасидаги ижодкор ҳам халқ ичида юради, элнинг қувончу дардини, қизиқишини ҳаммадан кўра кўпроқ англайди. Шунинг учун мухлисларимнинг қўшиққа бўлган талабига қараб йўналишимни ўзгартириб тураман. Бу изланишларим мухлисларим сафини янада тўлдиради, деб умид қиламан.

- Кейинги пайтларда эл оғзига тушиб, анча шов-шув бўлган «дуэт»ларингиз ҳақида тўхталсангиз.

- Мен болалагимда «Боғчаларда қизил гуллар» деб бошланадиган дуэтни севиб тинглардим. Мавлуда Асалхўжаева билан ҳамкорликдаги «дуэт»ларимизни эса миллий қўшиқларимиз, лапарларимизни қайта ишлаб яратганмиз. Барибир халқ оҳанглари, халқ қўшиқлари зўр-да! Буни шу «дуэт»ларимиз эл орасида машҳур бўлиб кетганида яна бир бор дилдан ҳис этдим.

- Саҳнада кутилмаган вазиятга тушиб қолган вақтларингиз бўлганми?

- Бир гал «Алпомиш» санъат саройида концерт бераётган эдик. Мен замонавий «танго» билан қатнашишим керак эди. Навбатим келди. Фонограммани ёзиб берган мутахассисларнинг айби билан овоз жуда сифатсиз чиққан экан, биласизми, 5,5-6 минг томошабиннинг олдида жуда ноқулай аҳволда қолдим. Қўшиқ айтаяпману овоз меники эмасдек. Бундай ноқулай вазиятга такрор тушиб қолишдан Худонинг ўзи асрасин.

- Машҳур бўлиш, элнинг назарида юришнинг ҳам ўзига хос қувончу ташвишлари анча бўлса керак. Эл ичида, айниқса, бозорларда турфа нигоҳлар таъқибига тушиб қолмайсизми?..

- Фикрингизни тушундим, аммо мен атай бозор-ўчарга кўп бораман. Ўзим шахсан оилам - болаларим учун бозорлик қилишни, маҳсулотларни танлаб - кўриб олишни ёқтираман. Одамлар орасида юришни, уларнинг қизиқишлари билан танишишни истайман, уларнинг менга бўлган муносабатлари келгуси қўшиқларимга қанот бўлади.

- Ҳозир кўча-кўйларда хонандаларнинг турли хил фотосуратларини сотиш русум бўлган. Бу суратлар савдосига нисбатан муносабатингиз қандай?

- Айни мени қийнаб келаётган муаммо ҳақида тўхталдингиз. Бизда ҳали кўпчилик ўз ҳақ-ҳуқуқини яхши билмайди. Масалан, менинг суратларимни рухсатимни олмай чиқаришди. Яна қандай суратлар денг? Умримда кўрмаган, суҳбатлашмаган, ҳинд ва бошқа киноактрисалари билан биргаликда тушган (!) суратлар. Буни компьютерда «ясашган», албатта. Бу қайси фирманинг иши бўлишидан қатъий назар, инсоннинг шахсига тегиш, ҳақоратлаш ҳисобланади. Ҳар қандай ўзини ҳурмат қиладиган санъаткор бу хил ёндашувдан ғазабланиши табиий ҳол. Ҳуқуқий онг ва маданият ҳаётимизда нечоғли зарур унсур эканлигини тушуниб етмас эканмиз, бу янглиғ кўнгилхираликлар барҳам топмайди.

- Суҳбатимиз ўз-ўзидан қонун, инсон шахсини ҳимоя қилишга бориб тақалди. Сиз касбингиз тақозоси билан кўплаб хорижий юртларда бўласиз. Айтинг-чи, қайси мамлакат аҳли қонунга қатъий амал қилиши билан сизни ҳайратлантирган?

- Асосан ғарб мамлакатларида қонунга бўлган кучли ҳурмат эътирофга лойиқ. Собиқ совет тузуми даврида бизга капиталистик давлатлар ҳақида бошқача тасаввур уйғотилган экан. Хаёлимда у ерларда оддий халқ оёқости қилинган, ҳуқуқсизлик ҳукмрон бўлса керак, деб ўйлардим. Йўқ, аксинча, қонун барчага баробар эканлигига гувоҳ бўлдим. Айниқса, Франция ва Германияда бўлганимда бирор кимса жамоат тартибини бузганини кўрмадим. Кўчалар, хиёбонлар шундай тозаки, писта чақиш у ёқда турсин, сигарет чекишга хижолат чекасан. Тунлари концерт ёки бирор учрашувдан меҳмонхонага қайтаётганимда кўчада қатнов деярли йўқ ҳолларда ҳам ҳайдовчиларни қўя туринг, пиёдалар-да светофорга риоя қилишлари жуда ҳайратлантирди. Бу қадар тартибга, қонун-қоидага бўйсуниш фазилатини қадрлаш лозим. Айни пайтда буни ўзимиз ҳам ўргансак, ёмон бўлмасди, деб ўйладим ўшанда.

Дунёни тамомила мукаммал ҳолда кўришни орзу қилиб, оламшумул кашфиётлар, асарлар яратган аждодларимизнинг бугунги авлодлари ҳам шундай тартиб-интизомга ҳар жиҳатдан лойиқдир.

Суҳбатдош:
Мавлуда АНОРБОЙ қизи

Мўъжиза

СИРЛИ ТОВУҚ

Ёхуд тухум сиртидаги ёзувлар

Мен ҳамиша уйимда олтита кабутар, иккита товуқ борлигидан худди минг бош қўйили бойдек жуда хурсанд бўлиб юраман. Нега десангиз, фарзандларим кўча безори бўлиб санқимасдан, ҳар доим паррандалар атрофида парвона бўлишади. Қолаверса, излаб қолсам, уларни дарров ўша ердан топаман.

Учинчи синфда ўқийдиган ўғлим Алишер кабутарларни кўпайтириб, товуқлар тухумини сотиб, ўзига спорт анжомлари харид қилмоқчи. Шунинг учун ҳозир вақтинча тухум емасликка, қўни-қўшниларга ҳам текин бериб юбормасликка оила аъзоларимиз билан келишиб олганмиз. Ҳар галгидек Алишер мактабдан келиши биланоқ жониворлардан хабар олгани ташқарига чиқиб кетди. Ҳеч қанча вақт ўтмасдан:

- Ойи, ойи, - деб бақирди. - Товуғим яна катта, ғадир-будир тухум туғибди. Бозорга олиб борсам, одамлар сотиб олишадими?

Мен эса деразаларни ланг очиб қўйиб, хонада китоб ўқиб ўтирган эдим. Унинг гапидан кулгим келди.

- Али бобо, нималар деяпсан, - дедим деразадан бошимни чиқазиб. - Бу тухум сенга картошка эмас-ку, биласанми, у одатда сип-силлиқ бўлади.

- Мана, дада, ишонмасангиз ўзингиз кўринг, - деб у деразадан тухумни қўлимга узатди.

Ҳақиқатан ҳам ўғлимнинг гапида жон бор экан. Тухумнинг ниш томони ғадир-будир. Синчиклаб кўздан кечира бошладим. Қизиқ, араб имлосида нимадир ёзиб қўйилган. Унинг бош ҳарфинигина ўқий олдим, холос. Ўғлим Алишернинг афандига ўхшаб товуғи катагига пардек юмшоқ нарсаларни тўшаб юрганлиги сабабини энди тушундим. Ердаги ҳар хил қаттиқ нарсалар ботиб кетиб, шунақа «сифатсиз» тухум бўлиб қолаяпти, деб ўйларкан.

Газетанинг навбатдаги сонига мақола ёзиш учун ишга бормаганим яхши бўлган экан. Йўқса, бу воқеадан мен ҳам, бошқалар ҳам бехабар қоларканмиз. Бу арабча ёзувга ўхшашлигини айтганимдан кейин уйдагилар ўзларининг эътиборсизликларидан жуда афсусланишди. Китоб жавонимдан араб-форс алифбоси китобини олиб, уларни дарҳол эслашга мажбур қилдим. Мана бунақасига, ана унақасига ўхшаш эди деб баъзи бир ҳарфларнигина кўрсата олишди.

Одамни ўйлантирадиган томони шундаки, тухумларга қандай сўзлар битилган экан-а! Қўлимдагисида-чи? Бундан кейин ҳам товуқ шунақа тухум туғармикан? Бу қизиқ воқеа бир пайтлар «Илоҳий мўъжизалар» деган китобчани берилиб ўқиганимда ёд бўлиб кетган қуйидаги парчани эсимга солди: «Сурхондарё вилояти, Олтинсой тумани, Икраз қишлоғида яшовчи деҳқон Абдусалим Хожайназар ўғлининг товуғи қиймати ҳеч бир нарса билан ўлчанмайдиган иккита тухум туғди. Бирининг сиртида қуръоний ҳарфлар ила Оллоҳ лафзи, иккинчисининг сиртида Муҳаммад лафзи ҳаттотлик санъатига риоя этилган ҳолда жуда чиройли услубда битилган эди. Ажабо, онгсиз махлуқ бўлмиш бу товуқ ҳаттотликни қаердан ўргана қолди?! Ёзганда ҳам унча-бунча сўзни эмас, ўзини ва бутун коинотни яратган, агар У ирода қилмаса, шу тухум ҳам дунёга келмайдиган Зотнинг исмини ҳамда «Оламларга раҳмат бўлиб келган» жаноби Пайғамбаримизнинг муборак исмларини ёзибди!

Нима бу - мўъжизами?! Албатта, мўъжиза. Аммо яратилиши жиҳатдан бошқа тухумлардан фарқ қилмайдиган мўъжизадир. Чунки қалб кўзи очиқ инсонлар ҳеч қандай ёзувсиз туғилаётган тухумлардан улкан илоҳий мўъжизани кўра оладилар».

Бу мўъжиза яна бир бор Ватанимизда, яъни камина - журналистнинг хонадонида содир этилиши ҳам ўзига хос ажиб хислат бўлса керак, албатта. Мен қандай сўз ёзилганлигини билиш мақсадида тезда тухумни мутахассис-олимларга кўрсатгани олиб бормоқчи бўлдим. Алишер қалам ҳақи мазасини татиб ўсаётган ота ўғил эмасми, шунда:

- Дада, олимлар тухумга пул беришадими ёки йўқми, - деб ҳоли жонимга қўймай туриб олди.

Унга нима дейишни билмай:

- Олимлар номидан мана бу сенга, - деб шартта кўйлагим чўнтагидаги бор пулни олиб бердим.

- Ростдан ҳам менгами? - сўради қатъий ҳолда у. - Билиб қўйинг, қайтариб олиш йўғ-а! Қўлни ташланг, дадавой.

Сўздан қайтмаслик учун ота-бола қўл ташлашдик. Алишер бир даста юзталикни байроқ қилиб, тепаси узра кўтарди-да:

- Урра! Яшасин, сирли товуқ, - деб қичқирганича хона ўртасида сакрай кетди.

Акаси Хуршид эса нуқул:

- Хўроз-чи, эй, бир зум тўхтагин. Хўроз-чи? - деб ўзини сира кулгидан тия олмасди...

Нурмамат АЛМУРОДОВ,
«Инсон ва қонун» мухбири

Суратларда:
Алишер Алмуродов сирли товуғи билан. Юқорида ўша мўъжизавий тухум.

ТАҲРИРИЯТДАН:

Мухбиримиз Нурмамат Алмуродов меҳнат сафарига жўнаб кетиш олдидан тухумни ҳеч қаерга, ҳеч кимга ишонмасдан, охири бизга топшириб кетди. У ҳозир эҳтиёткорлик билан сақланмоқда. У ер, бу ерга олиб бориб кўрсатай десак, бу омонатни йўлпўлда синдириб-нетиб қўйишдан чўчидик. Агар қизиқувчи мутахассислар бўлса, марҳамат, эшигимиз ҳар доим очиқ. Бундан эса газетхонларимизни келгуси сонларимизнинг бирида хабардор қиламиз, албатта.

ШИРИН СЎЗ - ЖОН ОЗИҒИ

Лавҳа

Адлия вазирлигининг тиббиёт бўлими ходимаси Моҳира Ҳаққулова очиқ чеҳрали, майин сўзли жонкуяр аёл. Моҳира узоқ йиллар инсон саломатлиги йўлида хизмат қилиб, катта тажриба, малака ҳосил қилган, юзлаб беморларнинг дардига дармон бўлган, ҳаётнинг аччиқ-чучугини татиган, уч нафар фарзандини оқ ювиб, оқ тараган, умр йўлдошининг кўнглига йўл тополган оқила уй бекаси ҳам.

Қишнинг кунларидан бирида тобим қочди. Нолож тиббиёт бўлимига кириб, Моҳирахонга мурожаат қилдим. Врач дардимни тинглади ва доривор ўтлардан тайёрланган ичимликдан бир пиёла қуйиб узатди: «Ичинг, йўталдан фориғ бўласиз», деди. Кейин эса гриппга чалинганимни айтиб, укол қилди... Кўп ўтмасдан тузалиб кетдим. «Ширин сўз - жон озиғи» дейдилар, маҳзун кунларда кунимга яраган, самимий, ширин сўзлари билан кўнглимни кўтарган бу ажойиб аёлга меҳрим тушди.

Тиббиёт бўлимининг ташкил топганига кўп бўлгани йўқ. Бироқ қисқа вақт мобайнида бу мўъжаз шифо маскани кўпчиликнинг эътирофини қозонди. Айниқса, Моҳирахоннинг хуш муомаласи бу ерга ташриф буюрадиганларга жуда ёқиб тушади. Иқтидорли шифокорнинг ҳамшира Зулайҳо Аҳмедова каби қўли енгил ёрдамчилари хизматидан ҳамма хурсанд.

Бу ерда беморларга дастлабки ёрдам кўрсатилади, фойдали маслаҳат ва йўл-йўриқлар берилади. Бўлимда илк тиббий ёрдам учун барча шарт-шароит муҳайё, зарур дори-дармонлар қатор қилиб териб қўйилган, «Дерсональ», «Ультразвук», «Ингалятор» каби физиотерапия асбоб-ускуналари шай туради. Ходимлар бўш вақтларида келиб, физиотерапия муолажаларини олишади.

Моҳирахоннинг бир орзуси бор: у ҳам бўлса шу ернинг ўзида тренажёр бурчаги ташкил этиш. Шифокорнинг айтишича, бу айниқса, аёлларнинг саломатлигини яхшилайди ва боз устига уларнинг чиройига чирой қўшади. Биз унинг орзусига тилакдошмиз.

- Ишларимизнинг ривожида, - дейди Моҳирахон, - вазир ўринбосари F.Раҳимовнинг кўмагини доимо ҳис этиб турамиз. У киши ҳамиша дардимизни тинглайдилар ва зудлик билан ёрдам кўрсатадилар.

Меҳрибон муомаласи, енгил қўли билан кишиларга ҳалол хизмат қилиб келаётган Моҳирахон Ҳаққулованинг умрлари ширин сўзлари каби тотли бўлсин, деймиз.

Шарофат
ИСКАНДАР қизи,
«Адолат» нашриёти муҳаррири

***

Суратда:
Моҳира Ҳаққулова ҳамшира Зулайҳо Аҳмедова билан.

Сурат муаллифи: Шавкат АКРОМОВ

ХАНДАЛАР

БУ «ТОЙОТА»

«Мерседес-600»да бойвачча йигитлар кетишаётганди, қандайдир машина келиб юкхонасига урилди. Улар ўйлаб ўтирмай, олди ўриндиқдаги эркакни судраб тушиб, калтаклай бошлашди.

- Бу «Тойота!» - деб бақирди у.

Писанд қилмай, калтаклашда давом этишди.

- Бу «Тойота!» - деб такрорларди бечора эркак.

Эътибор беришмади. Уни ерга ётқазиб, энди тепишга киришишди.

- Ахир, бу «Тойота»-ку!

- Нима қилибди? - деди безорилардан бири сал сергакланиб.

- Унинг ҳайдовчиси ўнг томонда бўлади...

ЛЎНДА ЖАВОБ

Ёш боладан сўрашаяпти:

- Опанг қачон турмушга чиқиш ҳақида ўйлаяпти?

- Ҳар доим!

М. ЖАЛИЛОВА тайёрлади.

СУИҚАСД

---------- Қисса ----------

Илҳом АҲМЕДОВ

Зоҳиров вилоят газетасининг Қаршибоевга аталган ички икки саҳифасини очиб, стол устига ёзиб қўйди.

- Қайси бири?

- Билмадим, - елка қисди Замон Али. - Ўқиб кўрганим йўқ эди.

Зоҳиров наҳотки эътибор бермаган бўлсангиз, дея сўрамоқчи бўлди-ю, унинг қаламкаш журналист билан фотографнинг фарқига борасизми ўзи, дегани ёдига тушиб, индамади. Лекин сўраб, аниқлаб олмасликнинг ҳам иложи йўқ. Ахир, олтмишни уриб қўйган кап-катта одам бекордан-бекор ўзини ўзи ўлдириб, ҳеч нарсадан ҳеч нарса йўқ бировнинг шаънига «Ҳаммасига фалончи сабаб» деб ёзиб қўймайди-ку. Жумланинг қайта ўчирилганлигига қараганда, бир неча фурсат ўтмасдан у ўз фикридан қайтган бўлиши керак. Аммо бирор сония бўлса-да, Замон Алини айблаш унинг хаёлида бўлган. Нега энди бунинг учун албатта гапи қочган бўлиши керак экан? Бунга бошқа нимадир сабаб бўлган. Менинг биринчи галдаги вазифам ана шу «нимадир»ни аниқлаб, суратгирни айблаш керакми ёки йўқлигини шунга кўра белгилаш. Бу соҳага тааллуқли икир-чикирларни унчалик яхши билмаслигим анча қийинчилик туғдираётган бўлса ҳам, каллани бироз қотириб ишласам, калаванинг учини топиб қоларман. Назаримда калаванинг учи домла бериб юборган ўша мақолада бўлса керак. Дастлабки вазифам мақоланинг қайси бири эканлигини аниқлаш. Ўша Қаршибоев «Марказий газеталардан бирортасида чиқартирарсиз» деб берган мақола қайси бири эканлигини аниқлаб олсам, бошқа саволларга жавоб топишим осонлашади. Айтайлик, нега энди домла уни айнан «Марказий газеталардан бирортасида чиқартирарсиз» деган? Рост-да, ахир, керак бўлса вилоят газетасига уни домланинг ўзи ҳам элтиб бериши мумкин эди-ку. Менимча, домла буни мутлақо истамаган. У мақолани айнан марказий матбуотда чиқартиришни режалаштирган. Замон Али бўлса унинг хаёлидагини чиппакка чиқариб, вилоят газетасига берган. Буни кутмаган домла... яна ким билади дейсиз. Ҳаммаси ўша мақолани аниқлаганимдан кейин равшанлашади.

Зоҳиров газетанинг орқа бетини ағдариб, энг пастки сатрларини кузата бошлади ва телефон трубкасини кўтариб, ўзига керакли номерни терди.

- Алло, ваалайкум ассалом, - афтидан, - у ёқда ўтирган киши дастакни кўтарибоқ салом берган эди. - Редакцияданми? Менга редактор керак эдилар. Ҳа. Вилоят прокуратурасидан. Терговчи Зоҳиров сўраяпти деб айтинг. - Бир кеч фурсат жимликдан кейин Зоҳиров «девор ортидаги» суҳбатни давом эттирди. - Алло. Ҳа, ҳа. Салом, салом. Редактор Мелибоевми? Яхши. Раҳмат, яхши. Вилоят прокуратурасидан катта терговчи Зоҳиров безовта қилаяпти. Ҳа. Ҳа. Газетангизнинг кечаги сонида домла Қаршибоев ҳақида материаллар берилган экан. Бизни ўша материаллар қизиқтираяпти. Ҳа, энди бу ёғи ўзингизга маълум-ку. Ҳаммаси. Ўша материалларнинг ҳаммаси. Фотограф Замон Али суратлар билан бирга домланинг битта мақоласини ҳам элтиб берган экан. Бизни кўпроқ ана шулар қизиқтираяпти. Нима? У мақола эмас? Нима бўлмаса? Ҳа, энди ҳикоями, мақолами, бунисини сиз биласиз. Бизга айнан ўша материал керак. Билмадим, билмадим. Ҳозирча аниқ бир гап айтолмайман. Ҳаммаси тергов тугагандан кейин маълум бўлади. Ҳа-да. И-е, бир киши ўлиб кетаверади-ю, иш қўзғатмай нима? Хўп, демак, гап бундай. Сиз ўша материалларни вилоят прокуратурасига етказинг. Ҳа, ҳа. Ҳаммасини, ҳаммасини.

Зоҳиров дастакни қўйди. Прокуратура билан редакция биноси чала ётган қандайдир қурилиш майдончасининг иккала томонида жойлашган бўлиб, бир қадам масофада муҳаррирнинг ўзи кўп куттирмай етиб келди. Унинг қўлтиғида қистирилган папкасидаги терговчи учун зарур материаллар бетартиб қалашиб ётарди. Муҳаррир уларни апил-тапил тиқиштириб, бу ёққа шошилганлиги шундоққина билиниб турарди. Унинг қиёфасидаги ясама виқор ўз соҳасини кўпам яхши билмаслигидан далолат бериб турарди. Зоҳировнинг хаёлига ҳалиги ҳаётнинг ёзилмаган қонунлари ҳақидаги фикри келди. Унга кўра мевали дарахтнинг боши ҳамиша хам, мевасизиники эса доимо баланд бўлади.

(Давоми бор. Боши ўтган сонларда)

МУАССИС
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

Бош муҳаррир Файзулла ҚИЛИЧЕВ

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ
Ғайбулло РАҲИМОВ
Парахат АЙТНИЁЗОВ
Бурхон БЕКМИРЗАЕВ
Шавкатжон МАВЛОНОВ
Неъмат АМИНОВ
Абдил ТЎХТАШЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ
Сирожиддин РАУПОВ (Бош муҳаррир ўринбосари)
Узоқ БОЗОРОВ
Элмурод МУТАЛХЎЖАЕВ
Тўхтамурод ҲАСАНБОЕВ (масъул котиб)
Миршоҳид МИРҲАМИДОВ
Нормейли НОРПЎЛАТОВ

Индекс: 646882
«ИНСОН ВА ҚОНУН» газетаси таҳририятида саҳифаланди. А-2 бичимда, 2 босма табоқ ҳажмида, офсет усули билан «ШАРҚ» нашриёт матбаа концерни босмахонасида босилди. Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси 41-уй. Буюртма Г-406 Тиражи-10.000. **Босишга топшириш вақти 21.00 Босишга топширилди 20.00**

Навбатчи: С. ҚИЛИЧЕВА
Компьютерда оригинал макет тайёрловчи: У. ДЎСМАТОВ
Компьютерда матн терувчи: М. ДЎСТОВА

700047, Тошкент шаҳри, Сайилгоҳ кўчаси 5.
Тел: 133-24-41, 132-14-18
«Инсон ва қонун» газетаси 1998 йил 2 июлда Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00141- сон билан рўйхатдан ўтган.

МАНЗИЛИМИЗ